

The contents of this Deliverable are sole responsibility of the Municipality of Serres and can in no way be taken to reflect the views of the European Union, the participating countries, the Managing Authority and the Joint Secretariat.

«Παροχή Υπηρεσιών υποστήριξης στο Δήμο Σερρών σε συγκεκριμένα παραδοτέα των Πακέτων Εργασίας ΠΕ 3 και ΠΕ 5 στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου GREEN CREW»

**Παραδοτέο 3.1.3 «Διερεύνηση των δεξιοτήτων των εμπλεκόμενων ομάδων καθώς και των αναγκών κατάρτισης τους»
(Investigate the training & skills needs of the groups involved)**

Ιανουάριος, 2019

Το Έργο συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και από εθνικούς πόρους των χωρών που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Συνεργασίας Interreg V-A «Ελλάδα-Βουλγαρία 2014-2020»

Πίνακας περιεχομένων

ABSTRACT	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΕΝΟΤΗΤΑ 1: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Σερρών	6
1.1 Το όραμα του Δήμου Σερρών- Διερεύνηση της συμβολής της κοινωνίας στην αξιοποίηση των βιοαποβλήτων- κομποστοποίηση- Στόχος του έργου	6
1.2 Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΕΡΡΩΝ – ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	7
1.2 Διαχείριση Βιοαποβλήτων σε Τοπικό Επίπεδο, Προκλήσεις και Προοπτικές για την Ελλάδα	10
1.2.1 Βιοαπόβλητα: Ορισμοί-Υφιστάμενη κατάσταση στην Ελλάδα	10
1.2.2 Διαλογή στη πηγή	11
1.2.3 Κομποστοποίηση	13
ΕΝΟΤΗΤΑ 2: Μεθοδολογική προσέγγιση του έργου	14
2.1 Διαχείριση Σκοπός του Έργου	14
2.2 Ωφελούμενοι	14
2.3 Σχεδιασμός της διερεύνησης δεξιοτήτων και εκπαιδευτικών αναγκών	15
2.4 Τα στάδια της εκπαιδευτικής διαδικασίας που ακολουθούνται είναι τα εξής:	16
2.5 Καθορισμός απαραίτητων προσόντων για την ενασχόληση με την διαχείριση των βιοαποβλήτων.	19
2.6 Απαιτούμενες Δεξιότητες και Χαρακτηριστικά:	20
2.7 Σύνοψη της έρευνας	21
2.8 Προσδιορισμός ερευνητικής μεθόδου	22
ΕΝΟΤΗΤΑ 3: Ανάπτυξη περιεχομένων εκπαιδευτικού περιεχομένου σε σχέση με το αντικείμενο της εκπαίδευσης	23
3.1 Αναγκαιότητα εκπαίδευσης ενηλίκων	23
3.2 Περιεχόμενο του έργου και στόχοι του έργου	23
3.3 Συνοπτικό περιεχόμενο προγράμματος	25
3.4 Ανάλυση του εκπαιδευτικού περιεχομένου του προγράμματος σε εκπαιδευτικές ενότητες	25
ΕΝΟΤΗΤΑ 4: Επιλογή βέλτιστης εκπαιδευτικής μεθόδου, τεχνικών και εργαλείων σε σχέση με το υπόβαθρο και τις ανάγκες επιμόρφωσης της ομάδας στόχου.	32
4.1 Εκπαιδευτικές μέθοδοι	32
4.1.1 Τεκμηρίωση Επιλογής Εκπαιδευτικών Μεθόδων	32
4.1.2 Εξατομικευμένη Προσέγγιση Ωφελούμενων για την επιλογή και προσαρμογή εκπαιδευτικών μεθόδων, εκπαιδευτικών τεχνικών, μέσων και εργαλείων	34
4.2 Εκπαιδευτικές τεχνικές	37

4.2.1 Εκπαιδευτικές Τεχνικές που ενισχύουν την ενεργητική συμμετοχή καταρτιζόμενων	37
4.3 Ο ρόλος των εκπαιδευτών στην αξιοποίηση των εκπαιδευτικών τεχνικών	42
4.4 Τα εποπτικά μέσα	43
ΕΝΟΤΗΤΑ 5: Ανάπτυξη συστήματος αξιολόγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας με στόχο τη δημιουργία δεδομένων για τη βελτίωση της διαδικασίας μεταφοράς της γνώσης.	45
5.1 Αναγκαιότητα της αξιολόγησης εκπαιδευομένων	45
5.2 Διαδικασία αξιολόγησης	45
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	48
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1	48
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2	55
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3	57
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4	60

ABSTRACT

This report entitled “Investigate the training & skills needs of the groups involved” is the Deliverable 3.1.3 of the project «Green” employment in the management of biowastes» which has joint the program INTERREG V-A GREECE – BULGARIA 2014-2020, as specified in the contract dated 26.10.2018 between the Municipality of Serres and the association of companies IDS-I-BEC-IDEA. This report is submitted on time in accordance with the terms of the contract dated 26.10.2018. The Lead Partner of the project is the Municipality of Serres. The corporate scheme of the project includes a total of four partners, from the two countries which are: Municipality of Serres, Aristotle University of Thessaloniki, the Municipality of Nestos and Municipality of Blagoevgrad. The proposal was submitted during the second Call for proposals for the Program "INTERREG V-A GREECE - BULGARIA 2014-2020 COOPERATION PROGRAM", to the specific objective 9 “To expand social entrepreneurship in the cross-border area”.

More specifically the Deliverable 3.1.3 concerns the “Investigate the training& skills needs of the groups involved” of the wider work package 3 (WP3) “Exploring the social contribution of bio-waste utilization” and meets the minimum specifications that are:

- the investigation of the characteristics and the educational needs of the beneficiaries, in relation to the knowledge, skills and attitudes that must be acquired and any needs that will arise from the diversity of the particularities of the trainees
- the definition of the necessary qualifications for dealing with biowaste management
- the development of the educational content in relation to the object of the education
- the selection of the best educational method, techniques, and tools in relation to the background and the training needs of the target group.
- the development of a system of evaluation of the educational process with the aim of creating data to improve the process of knowledge transfer.

During the report is reflected the vision of the Municipality of Serres through the operational program that has been prepared, the mission and strategy as well as the objectives of the program for the utilization of biowaste in the wider area of the Municipality of Serres. Also, it reflects the methodological approach of the project, which emerged from the design of the program to explore the skills of the groups and their training needs and the thematic fields of education of the beneficiaries are identified, and the best educational method and techniques and tools are selected. Finally, the report refers to the development of an evaluation system of the educational process with the aim of creating data for the improvement of the knowledge transfer process.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα έκθεση με τίτλο " Διερεύνηση των δεξιοτήτων των εμπλεκόμενων ομάδων καθώς και των αναγκών κατάρτισης τους » (Investigate the training& skills needs of the groups involved)" αποτελεί το Παραδοτέο 3.1.3 του έργου «"Πράσινη" απασχόληση στη διαχείριση βιο-αποβλήτων» («Green" employment in the management of biowastes»)" που έχει ενταχθεί στο Πρόγραμμα INTERREG V-A GREECE – BULGARIA 2014-2020», ως έχει προδιαγραφεί στην από 26.10.2018 Σύμβαση μεταξύ του Δήμου Σερρών και της ένωσης εταιρειών IDS-ΔΚΠ-IDEA. Η παρούσα έκθεση υποβάλλεται εμπρόθεσμα σύμφωνα με τους όρους της από 26.10.2018 σύμβασης.

Το έργο «"Πράσινη" απασχόληση στη διαχείριση βιο-αποβλήτων» («Green" employment in the management of biowastes») και είναι πρωτοβουλία του Δήμου Σερρών, που είναι ο Επικεφαλής Εταίρος. Το εταιρικό σχήμα του έργου περιλαμβάνει συνολικά τέσσερις (4) εταιρίες, από τις δύο χώρες (2) χώρες και αποτελείται από τους εξής:

- Δήμος Σερρών
- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης - Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων
- Δήμος Νέστου
- Municipality of Blagoevgrad

Η πρόταση υποβλήθηκε στο πλαίσιο της 2ης Πρόσκλησης για υποβολή προτάσεων στο Πρόγραμμα "INTERREG V-A GREECE – BULGARIA 2014-2020 COOPERATION PROGRAMME", στον άξονα προτεραιότητας 4 και συγκεκριμένα στο θεματικό στόχο (specific objective) 9 To expand social entrepreneurship in the cross border area (Ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στη διασυνοριακή περιοχή).

Συγκεκριμένα το Παραδοτέο 3.1.3 αφορά τη «Διερεύνηση των δεξιοτήτων των εμπλεκόμενων ομάδων καθώς και των αναγκών κατάρτισης τους » (Investigate the training& skills needs of the groups involved), του ευρύτερου πακέτου εργασίας 3 (ΠΕ3) : «Διερεύνηση της συμβολής της κοινωνίας στην αξιοποίηση των βιο-αποβλήτων» (Exploring the social contribution of bio-waste utilization) και πληροί τις ελάχιστες προδιαγραφές που είναι:

α)η διερεύνηση των χαρακτηριστικών και των εκπαιδευτικών αναγκών των ωφελουμένων, σε σχέση με τις γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που πρέπει να αποκτηθούν και τις τυχόν ανάγκες που θα προκύψουν από την ποικιλομορφία των ιδιαιτεροτήτων των καταρτιζόμενων καθώς και με τους άξονες προτεραιότητας και τους επιδιωκόμενους στόχους της συγκεκριμένης δράσης,

β)ο καθορισμός των απαραίτητων προσόντων για την ενασχόληση με την διαχείριση των βιοαποβλήτων

γ) η ανάπτυξη των περιεχομένων του εκπαιδευτικού περιεχομένου σε σχέση με το αντικείμενο της εκπαίδευσης.

δ) η επιλογή της βέλτιστης εκπαιδευτικής μεθόδου, τεχνικών και εργαλείων σε σχέση με το υπόβαθρο και τις ανάγκες επιμόρφωσης της ομάδας στόχου.

ε) η ανάπτυξη ενός συστήματος αξιολόγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας με στόχο την δημιουργία δεδομένων για την βελτίωση της διαδικασίας μεταφοράς της γνώσης.

Αναλυτικότερα, η δομή της έκθεσης έχει ως εξής:

ΕΝΟΤΗΤΑ 1: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Σερρών

Στην πρώτη ενότητα αποτυπώνεται το όραμα του Δήμου Σερρών μέσα από το επιχειρησιακό πρόγραμμα που έχει εκπονηθεί, η αποστολή και η στρατηγική του Δήμου Σερρών καθώς επίσης και οι στόχοι του προγράμματος για την αξιοποίηση των βιοαποβλήτων / κομποστοποίηση στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου. Η παρούσα

μελέτη, εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος του Δήμου Σερρών που αφορά, Α.1. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ «"Πράσινη" απασχόληση στη διαχείριση βιοαποβλήτων» «"Green" employment in the management of biowastes» με Ακρωνύμιο «GREEN-CREW». Η υλοποίηση του έργου αφορά «Πράσινες θέσεις εργασίας στη διαχείριση βιοαποβλήτων - Green Crew» και υλοποιείται από τον Δήμο Σερρών (ως Επικεφαλής Εταίρο) σε συνεργασία με το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το Δήμο Νέστου και το Δήμο Blagoevgrad της Βουλγαρίας και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και από εθνικούς πόρους και στο πλαίσιο του διασυνοριακού προγράμματος Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας «Ελλάδα- Βουλγαρία 2014-2020».

Το πρόγραμμα του Δήμου Σερρών εντάσσεται στην ευρύτερη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που περιγράφει τα μέτρα που θα επιτρέψουν τη βελτιωμένη διαχείριση των αποβλήτων.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2: Μεθοδολογική προσέγγιση του έργου

Στη δεύτερη ενότητα αποτυπώνεται η μεθοδολογική προσέγγιση του έργου, που προέκυψε από το σχεδιασμό του προγράμματος διερεύνησης των δεξιοτήτων των εμπλεκόμενων ομάδων καθώς και των αναγκών κατάρτισής τους. Η προσέγγιση αυτή αφορά τον προσδιορισμό των κενών μεταξύ υπαρχόντων και επιθυμητών δεξιοτήτων και προσόντων των εργαζομένων, τη διαμόρφωση των εκπαιδευτικών στόχων των προγραμμάτων κατάρτισης, καθώς και τα αντίστοιχα εκπαιδευτικά περιεχόμενα μάθησης, και τον προσδιορισμό των θεματικών πεδίων κατάλληλων να ανταποκριθούν στις νέες απαιτήσεις του κλάδου των βιοαποβλήτων.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3: Ανάπτυξη περιεχομένων εκπαιδευτικού υλικού σε σχέση με το αντικείμενο της εκπαίδευσης

Στην τρίτη ενότητα, προσδιορίστηκαν τα θεματικά πεδία εκπαίδευσης των ωφελουμένων, αφού προσδιορίστηκαν οι στόχοι εκπαίδευσης και έγινε μία περιγραφή της αναγκαιότητας της εκπαίδευσης ενηλίκων για την αποδοτικότητα τους. Καθορίστηκε επίσης το περιεχόμενο και οι στόχοι του έργου.

ΕΝΟΤΗΤΑ 4: Επιλογή βέλτιστης εκπαιδευτικής μεθόδου, τεχνικών και εργαλείων σε σχέση με το υπόβαθρο και τις ανάγκες επιμόρφωσης της ομάδας στόχου

Στην τέταρτη ενότητα έγινε αναφορά στην επιλογή των εκπαιδευτικών μεθόδων αλλά και ο προσδιορισμός της μεθόδου του συγκεκριμένου προγράμματος, ο αρχές στις οποίες στηρίχθηκε αλλά και η εξατομικευμένη προσέγγιση των ωφελουμένων για την επιλογή και προσαρμογή εκπαιδευτικών μεθόδων, εκπαιδευτικών τεχνικών, μέσων και εργαλείων.

ΕΝΟΤΗΤΑ 5: Ανάπτυξη συστήματος αξιολόγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας με στόχο τη δημιουργία δεδομένων για τη βελτίωση της διαδικασίας μεταφοράς της γνώσης.

Στη πέμπτη ενότητα αναφέρθηκε η αναγκαιότητα ενός συστήματος αξιολόγησης των εκπαιδευόμενων, η διαδικασία αξιολόγησης που θα ακολουθηθεί καθώς επίσης και ο σχεδιασμός των απαραίτητων εντύπων που θα χρησιμοποιηθούν κατά την αξιολόγηση.

Τέλος, στα Παραρτήματα του παρόντος παρουσιάζονται τα έντυπα αξιολόγησης του εκπαιδευτικού προγράμματος και συγκεκριμένα:

Παράρτημα 1: Ερωτηματολόγιο διάγνωσης αναγκών

Παράρτημα 2: Έντυπο αξιολόγησης εκπαιδευτών από εκπαιδευόμενους

Παράρτημα 3: Έντυπο αξιολόγησης εκπαιδευτικής εβδομάδας από εκπαιδευόμενους

Παράρτημα 4: Έντυπο αυτοαξιολόγησης εκπαιδευομένων

ΕΝΟΤΗΤΑ 1: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Σερρών

1.1 Το όραμα του Δήμου Σερρών- Διερεύνηση της συμβολής της κοινωνίας στην αξιοποίηση των βιοαποβλήτων- κομποστοποίηση- Στόχος του έργου

Ο Δήμος Σερρών, ως πρωτοβάθμιος Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ασκεί αρμοδιότητες σε τοπικό επίπεδο για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών και αποστολή του Δήμου Σερρών είναι η διακυβέρνηση των τοπικών υποθέσεων και η παροχή δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών για την ικανοποίηση αναγκών των κατοίκων και των τοπικών φορέων, με απώτερο σκοπό τη βιώσιμη κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της περιοχής».

Αναλυτικότερα, στην αποστολή του Δήμου περιλαμβάνονται:

- Η διαρκής βελτίωση της καθημερινής ζωής των κατοίκων του Δήμου.
- Η ανάπτυξη και προώθηση του αισθήματος ασφάλειας των δημοτών.
- Η ταχεία και ολοκληρωμένη εξυπηρέτηση των δημοτών.
- Η ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής.
- Η υποστήριξη της παιδείας, της δια βίου μάθησης και επιμόρφωσης, καθώς και της Επαγγελματικής Αποκατάστασης της Νεολαίας.
- Η κοινωνική μέριμνα και φροντίδα προς όλους τους δημότες και επισκέπτες, με ιδιαίτερη βαρύτητα στις ευπαθείς ομάδες.
- Η ομαλή ένταξη στο κοινωνικό σύνολο, ειδικών πληθυσμιακών ομάδων (Ρομά, μετανάστες, κ.ά.).
- Η προστασία του περιβάλλοντος καθώς και η αξιοποίηση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ).

Η δομή και η διάρθρωση της Αυτοδιοίκησης παρουσιάζει συνεχή εξέλιξη τα τελευταία χρόνια και απαιτεί συνεχή ενημέρωση, υψηλό βαθμό οργάνωσης και τεχνογνωσία. Οι ΟΤΑ έχουν αρχίσει πλέον να λειτουργούν σαν οργανωμένες επιχειρήσεις, αναδιαμορφώνοντας ριζικά τις σχέσεις πολιτικής, οικονομίας, αγορών, κοινωνίας, πολιτών, επικοινωνίας, πληροφόρησης και γνώσης, δεδομένα τα οποία παρουσιάζουν συνεχή και δυναμική εξέλιξη.

Η αναζήτηση του «καινούργιου», της «καινοτομίας», της «νέας πολιτικής» και γενικότερα της «ουσίας» και της «ρεαλιστικής προσέγγισης της νέας πραγματικότητας», συνοψίζουν την ταυτότητα και το πολιτικό ζητούμενο, τόσο για την Αυτοδιοίκηση όσο και για τους πολίτες. Η «ρεαλιστική προσέγγιση της νέας πραγματικότητας» για την δημοτική πολιτική, αφορά την ύπαρξη Κεντρικού Στόχου - Στρατηγικού Σχεδιασμού. Η στρατηγική του Δήμου Σερρών αποτελεί συνεκτικό σύνολο γενικών στόχων και πολιτικών δράσης, που αποσκοπούν στην εκπλήρωση της αποστολής και στην επίτευξη του οράματος του Δήμου.

Ο Δήμος Σερρών είναι μία περιοχή, η οποία, παρατεταμένα, μαστίζεται από την οικονομική και κοινωνική κρίση. Το Επιχειρησιακό Σχέδιο του Δήμου Σερρών συντάσσεται σε μία εποχή όπου δοκιμάζεται οτιδήποτε μέχρι σήμερα θεωρούνταν δεδομένο στην οικονομία, στην κοινωνία, στο περιβάλλον. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η μεγάλη πρόκληση για τον Δήμο είναι η διαχείριση των συνθηκών που διαμορφώνει η πολύπλευρη αυτή κρίση και η ανάπτυξη μίας ρεαλιστικής στρατηγικής για το μέλλον του Δήμου, με επίκεντρο τον άνθρωπο και τις ανάγκες του. Την μεταβατική περίοδο προς την ανάπτυξη θα την σηματοδοτήσουν οι αναπτυξιακές προτεραιότητες της Δημοτικής Αρχής. Το αναπτυξιακό Όραμα αυτό όμως οφείλει:

- να αξιολογήσει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του Δήμου, τις τοπικές ανάγκες και
- προτεραιότητες καθώς και τις γενικότερες τάσεις και κατευθύνσεις στο περιφερειακό, στο
- εθνικό και στο ευρύτερο περιβάλλον
- να αξιοποιήσει τις δυνατότητες και ευκαιρίες που παρουσιάζονται, με στόχο την επίτευξη των μελλοντικών επιδιώξεων της περιοχής

- να αξιοποιήσει με αποτελεσματικό τρόπο τις τοπικές αναπτυξιακές δυνατότητες
- (πλεονεκτήματα και ισχυρά σημεία του Δήμου, στελεχιακό δυναμικό, δομές και παρουσία του Δήμου).

Το Όραμα του Δήμου Σερρών, για την περίοδο 2015-2019, με βάση τις ευρωπαϊκές, εθνικές και τοπικές αναπτυξιακές προτεραιότητες, τις επιδιώξεις και δεσμεύσεις της Δημοτικής αρχής, αφορά στη:

- “Δημιουργία ενός Δήμου ισχυρού, δυναμικού και σύγχρονου, κοντά στο Δημότη. Ενός Δήμου με ανθρώπινο πρόσωπο, χαρακτήρα, με ξεχωριστή φυσιογνωμία, με κοινωνική ευημερία, διαρκή οικονομική ανάπτυξη και υψηλό δείκτη ευ ζην”.
- Συγκεκριμένα, το Όραμα του Δήμου Σερρών επικεντρώνεται:
- στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής του πολίτη, με γνώμονα την άμεση επίλυση των σημαντικότερων προβλημάτων της καθημερινότητάς του,
- στην εδραίωση της κοινωνικής αλληλεγγύης και συνοχής, καθώς και της αύξησης της
- απασχόλησης του πληθυσμού,
- στην εφαρμογή της περαιτέρω εξυγίανσης του Δήμου Σερρών με σκοπό την οικονομική αυτοδυναμία του
- την τόνωση της τοπικής οικονομίας και τη θεμελίωση και σταθερή διεύρυνση της οικονομικής ανταγωνιστικότητας της περιοχής
- την ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής και ιδιαίτερα τη στήριξη του πρωτογενούς τομέα (αγροδιατροφικού τομέα) με σκοπό την ισόρροπη ανάπτυξη μεταξύ αστικού ιστού και δημοτικών – τοπικών κοινοτήτων

Η περιοχή του Δήμου Σερρών διαθέτει τις προοπτικές και τη δυναμική για την ανάκτηση και βιώσιμη στήριξη της ενδογενούς και εξωστρεφούς ανάπτυξης, με βασική προϋπόθεση όμως την εμπειριστατωμένη σχεδίαση και την ορθολογική διαχείριση και εφαρμογή συνδυασμένων παρεμβάσεων σε όλους τους παραγωγικούς τομείς αλλά και τις Υπηρεσίες του Δήμου, προσαρμοσμένων πάντοτε στις τοπικές ανάγκες και δυνατότητες.

Συστατικό στοιχείο και βασική παράμετρος της ανάπτυξης του Δήμου Σερρών είναι ότι ο τοπικός στρατηγικός σχεδιασμός, βρίσκεται σε συνάφεια τόσο με τις κύριες αναπτυξιακές ανάγκες της Στρατηγικής “Ευρώπη 2020” όσο και του αναπτυξιακού οράματος και των θεματικών στόχων της νέας Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020, που θα οδηγήσει στην προσαρμογή του Δήμου στις εξελίξεις και στα νέα δεδομένα, με την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων και ευκαιριών που προδιαγράφονται, την άρση των περιορισμών και την αντιμετώπιση των κινδύνων που οι εξελίξεις συνεπάγονται.

1.2 Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΕΡΡΩΝ – ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η στρατηγική ενός Δήμου αποτελεί συνεκτικό σύνολο γενικών στόχων και πολιτικών δράσης, που αποσκοπούν στην εκπλήρωση της αποστολής και στην επίτευξη του Οράματος του Δήμου. Το ανωτέρω προτεινόμενο αναπτυξιακό Όραμα του Δήμου Σερρών δεν αποτελεί αόριστη συνισταμένη κάποιων γενικών επιδιώξεων, αλλά αντικατοπτρίζει συγκεκριμένη αναπτυξιακή στρατηγική, απολύτως προσαρμοσμένη και συμβατή τόσο με την εξειδικευμένη φυσιογνωμία όσο και με τις ιδιαίτερες ανάγκες του νέου Δήμου.

Η δύσκολη οικονομική συγκυρία, που επικρατεί τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας, έχει δημιουργήσει αυξανόμενες ανάγκες σε όλα τα επίπεδα της καθημερινής ζωής. Ο Δήμος μας έχει ως πρωταρχικό στόχο την εξασφάλιση της κοινωνικής συνοχής, ενισχύοντας και οργανώνοντας τις Υπηρεσίες του προς αυτόν τον σκοπό. Ο Δήμος οφείλει να βελτιώσει την καθημερινότητα του πολίτη, αυξάνοντας την αποτελεσματικότητά του, τόσο σε διοικητικές διαδικασίες, όσο και σε δράσεις που άπτονται των αρμοδιοτήτων του και αφορούν την κοινωνία, το περιβάλλον και την ποιότητα ζωής.

Ως κριτήρια επίτευξης της ανωτέρω αναπτυξιακής στρατηγικής του Δήμου Σερρών λαμβάνονται οι ακόλουθοι Στρατηγικοί Στόχοι:

- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας
- Ενίσχυση της Βιώσιμης Χωροταξικής Οργάνωσης και της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος
- Αναβάθμιση και διαφοροποίηση του Τουρισμού και διασύνδεσή του με τον Πολιτισμό
- Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής με τη βελτίωση των υποδομών και υπηρεσιών δια Βίου Μάθησης, Κοινωνικής Μέριμνας, Υγείας και Αθλητισμού,
- Ικανοποίηση των αναγκών των αποδεκτών των υπηρεσιών του Δήμου
- Αναβάθμιση της διοικητικής ικανότητας του Δήμου
- Βελτίωση της οικονομικής κατάστασης του Δήμου ως οργανισμού

Οι αναπτυξιακές προτεραιότητες εκφράζονται στο Επιχειρησιακό πρόγραμμα με τη μορφή αξόνων. Οι άξονες αυτοί αφορούν:

- Άξονας 1ος “Περιβάλλον και ποιότητα ζωής”
- Άξονας 2ος “Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός”
- Άξονας 3ος “Τοπική Οικονομία και Απασχόληση”
- Άξονας 4ος “Βελτίωση της Διοικητικής Ικανότητας του Δήμου”

Η παρούσα μελέτη εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος του Δήμου Σερρών που αφορά, Α.1. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ «"Πράσινη" απασχόληση στη διαχείριση βιοαποβλήτων» «“Green” employment in the management of biowastes» με Ακρωνύμιο «GREEN-CREW». Η υλοποίηση του έργου αφορά «Πράσινες θέσεις εργασίας στη διαχείριση βιοαποβλήτων - Green Crew» και υλοποιείται από τον Δήμο Σερρών (ως Επικεφαλής Εταίρο) σε συνεργασία με το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το Δήμο Νέστου και το Δήμο Blagoevgrad της Βουλγαρίας και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και από εθνικούς πόρους και στο πλαίσιο του διασυνοριακού προγράμματος Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας «Ελλάδα- Βουλγαρία 2014-2020».

Το πρόγραμμα του Δήμου Σερρών εντάσσεται στην ευρύτερη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που περιγράφει τα μέτρα που θα επιτρέψουν τη βελτιωμένη διαχείριση των αποβλήτων.

Στόχος της στρατηγικής είναι να μειωθούν οι αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις των αποβλήτων καθ’ όλο τον κύκλο ζωής τους, από την παραγωγή μέχρι την τελική διάθεση τους (cradle to grave), μέσω της πρόληψης και της ανακύκλωσης. Η προσέγγιση αυτή επιτρέπει να αντιμετωπίζεται κάθε είδος αποβλήτων όχι μόνο ως πηγή ρύπανσης που επιβάλλεται να μειωθεί, αλλά και ως ενδεχόμενος πόρος που προσφέρεται για εκμετάλλευση.

Η παρούσα στρατηγική αποσκοπεί στη δημιουργία νέων δυνατοτήτων σε ότι αφορά τη διαχείριση των αποβλήτων με στόχο τη μείωση των ποσοτήτων που καταλήγουν σε χώρους υγειονομικής ταφής, στο να επιτρέψει την πραγματοποίηση μεγαλύτερης κλίμακας λιπασματοποίησης και στην ανάκτηση μεγαλύτερων ποσοτήτων ενέργειας από τα απόβλητα, ενώ παράλληλα αποσκοπεί στη βελτίωση από ποσοτική και ποιοτική σκοπιά της ανακύκλωσης. Κύρια αναμενόμενα οφέλη είναι η μεγαλύτερη αποδοτικότητα και η καλύτερη αξιοποίηση των δαπανών χάρη στη σημασία που αποδίδεται στον περιβαλλοντικό αντίκτυπο, τη μείωση του κόστους, τον περιορισμό των εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι δραστηριότητες ανακύκλωσης, τη μείωση της ρύπανσης από τα απόβλητα και την περιστολή των εκπομπών των αερίων που επιδεινώνουν το φαινόμενο του θερμοκηπίου.

Η πρόταση υποβλήθηκε στο πλαίσιο της 2ης Πρόσκλησης για υποβολή προτάσεων στο Πρόγραμμα “INTERREG V-A GREECE – BULGARIA 2014-2020 COOPERATION PROGRAMME”, στον άξονα προτεραιότητας 4 και συγκεκριμένα στο θεματικό στόχο (specific objective) 9 To expand social entrepreneurship in the cross border area (Ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στη διασυνοριακή περιοχή).

Ο γενικός στόχος του έργου αλλά και οι επιμέρους στόχοι συνδέονται άμεσα τόσο με τον ειδικό στόχο όσο και με όλους τους στόχους της επενδυτικής προτεραιότητας 9c (επέκταση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας): α) ανάπτυξη των υφιστάμενων και δημιουργία νέων κοινωνικών επιχειρήσεων β) αύξηση της απασχόλησης στις κοινωνικές επιχειρήσεις, γ) αυξημένη παροχή κοινωνικών υπηρεσιών σε κοινότητες με αρνητικές κοινωνικοοικονομικές ενδείξεις.

Στο πλαίσιο δράσης αυτού του έργου, ο κύριος άξονας θα είναι η υποστήριξη και η ανάπτυξη της κοινωνικής συνεταιριστικής επιχειρηματικότητας με έμφαση στον τομέα της οικολογικής καινοτομίας, στην ευρύτερη περιοχή Βουλγαρίας-Ελλάδας, μέσω της δημιουργίας των προϋποθέσεων για ενίσχυση εναλλακτικών τύπων επιχειρηματικότητας, παράλληλα με την τοπική ανάπτυξη. Παράδειγμα εφαρμογής αυτής της συνεταιριστικής επιχειρηματικότητας αποτελεί η δημιουργία Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων.

Επιπρόσθετα, η “οικολογική καινοτομία ” μπορεί να αποτελέσει κίνητρο για περαιτέρω ανάπτυξη αυτής της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Η “οικολογική καινοτομία ” οδηγεί σε ελάττωση του κόστους, αναδεικνύει νέες ευκαιρίες για ανάπτυξη και επικεντρώνεται στην ποιότητα ώστε αυτή να προωθείται ως η καταλληλότερη επιλογή των καταναλωτών/πελατών. Έτσι, αυτό το πρόγραμμα θα είναι ένα αυθεντικό παράδειγμα της “οικολογικής καινοτομίας” (συλλογή και κομποστοποίηση οργανικών αποβλήτων).

Συγκεκριμένα, υπάρχουν διάφορες βιολογικές και χημικές διαδικασίες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη μετατροπή του οργανικού κλάσματος των αστικών απορριμμάτων σε ένα εναλλακτικό αέριο, υγρό ή στερεό τελικό προϊόν. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι βιολογικές διαδικασίες στις οποίες περιλαμβάνονται η αερόβια και αναερόβια κομποστοποίηση και διάφοροι συνδυασμοί αυτών. Η κομποστοποίηση είναι μία ρυθμιζόμενη διάσπαση ή αδρανοποίηση των οργανικών ενώσεων των απορριμμάτων, από την οποία σε τελική φάση προκύπτουν με τη βοήθεια μικροοργανισμών.

Στην πολύπλοκη αυτή βιοχημική διαδικασία λαμβάνουν μέρος διάφοροι μικροοργανισμοί (βακτήρια, μύκητες και πρωτόζωα), η δραστηριότητα των οποίων εξαρτάται από πολλούς παράγοντες όπως την αναλογία C/N (ο άνθρακας αποτελεί πηγή ενέργειας και το άζωτο τροφή των μικροοργανισμών), την υγρασία των απορριμμάτων (η τροφή των μικροοργανισμών είναι πάντα σε υδάτινη μορφή), το διαθέσιμο οξυγόνο (αερόβια ζύμωση), το pH και τη θερμοκρασία.

Το προϊόν της κομποστοποίησης λέγεται βελτιωτικό εδάφους (BE) και πρέπει να είναι απαλλαγμένο από ογκώδη αντικείμενα, πλαστικά, γυαλί, βαρέα μέταλλα και παθογόνους μικροοργανισμούς. Το BE μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε καλλιέργειες (όπως αμπελοργαία, ανθοκομία, δενδροκομία κ.λπ.) αυξάνοντας την παραγωγή καθώς εμπλουτίζει το έδαφος με θρεπτικές ουσίες, αυξάνει το πορώδες του, δημιουργεί ευνοϊκές συνθήκες αερισμού και κατακρατεί την υγρασία.

Τα συστήματα κομποστοποίησης μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε ανοιχτά και κλειστά συστήματα. Στα ανοιχτά συστήματα η κομποστοποίηση λαμβάνει χώρα στην ύπαιθρο ή σε ημικλειστά κτίρια. Στα κλειστά συστήματα η κομποστοποίηση λαμβάνει χώρα σε ειδικά σχεδιασμένους βιοαντιδραστήρες ή σε κλειστά κτίρια, απ’ όπου είναι εφικτή η απαγωγή και επεξεργασία του αέρα και των οσμών, οι οποίες αποτελούν σημαντικό πρόβλημα για πολλές μονάδες κομποστοποίησης, ειδικά όταν είναι εγκατεστημένες κοντά σε κατοικημένες περιοχές.

Το έργο θα προσπαθήσει να αποτελέσει τον επιταχυντή της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στον τομέα της “οικολογικής καινοτομίας ”. Ο συνολικός στόχος του έργου είναι ενδυνάμωση της κοινωνικής οικονομίας και ιδιαίτερα των κοινωνικών επιχειρήσεων μέσω της «πράσινης εξειδίκευσης» και την εξασφάλιση θέσεων εργασίας στην πράσινη οικονομία. Το πρόγραμμα θα συνεισφέρει στην ανάπτυξη, οργάνωση, συμβουλευτική υποστήριξη και καθοδήγηση κοινωνικών επιχειρήσεων στον τομέα της διαχείρισης των βιοαποβλήτων. Με αυτόν τον τρόπο θα επισημανθεί ο κοινωνικός χαρακτήρας του έργου ο οποίος είναι κρίσιμος στην ανάπτυξη της οικονομίας που αποτελεί βασική πτυχή του στρατηγικού σχεδίου και των δυο χωρών.

Στο πλαίσιο αυτό, οι ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ του έργου συνδέονται μεταξύ τους και είναι:

- 1) Βελτίωση της ποιότητας του σχεδιασμού πολιτικών και μέτρων για την κοινωνική οικονομία,
- 2) Ενίσχυση της οργανωτικής ικανότητας / αποτελεσματικότητας των κοινωνικών επιχειρήσεων,
- 3) Βελτίωση της γνώσης, των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων των στελεχών των κοινωνικών επιχειρήσεων,
- 4) Παραγωγή, εφαρμογή και διάδοση της καινοτομίας μεταξύ των κοινωνικών επιχειρήσεων,
- 5) Βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών των κοινωνικών επιχειρήσεων,
- 6) Διεύρυνση των δυνητικών αγορών για τις κοινωνικές επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε δημόσιες συμβάσεις
- 7) Ενθάρρυνση και διευκόλυνση των νέων κυρίως στην κοινωνική επιχειρηματικότητα
- 8) Ανάπτυξη σε συνεχή βάση και όπου είναι δυνατόν, σε συγκεκριμένους στόχους όπως είναι η επικοινωνία, η συνεργασία και η δικτύωση των κοινωνικών επιχειρήσεων. Τόσο ο γενικός στόχος του έργου όσο και οι επιμέρους στόχοι συνδέονται άμεσα τόσο με τον ειδικό στόχο της επενδυτικής προτεραιότητας 9c (επέκταση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας) όσο και με όλους τους στόχους αυτής της προτεραιότητας: α) ανάπτυξη των υφιστάμενων και δημιουργία νέων κοινωνικών β) αύξηση της απασχόλησης στις κοινωνικές επιχειρήσεις, γ) αυξημένη παροχή κοινωνικών υπηρεσιών σε κοινότητες με αρνητικές κοινωνικοοικονομικές ενδείξεις

1.2 Διαχείριση Βιοαποβλήτων σε Τοπικό Επίπεδο, Προκλήσεις και Προοπτικές για την Ελλάδα

1.2.1 Βιοαπόβλητα: Ορισμοί-Υφιστάμενη κατάσταση στην Ελλάδα

Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην υφιστάμενη κατάσταση που επικρατεί σήμερα στα περισσότερα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά τη διαχείριση βιοαποβλήτων. Η Ευρωπαϊκή περιβαλλοντική πολιτική έχει δημιουργήσει ένα σύνολο από οδηγίες και νομικά πλαίσια για την σωστή διαχείριση των αποβλήτων. Τονίζοντας πώς η πρόληψη είναι η μέγιστη δυνατή καλύτερη λύση. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εφαρμόσουν στο Εθνικό τους δίκαιο τις οδηγίες αυτές και να δημιουργήσουν κατάλληλες υποδομές για τη σωστή εφαρμογή τους.

Η κομποστοποίηση συγκεκριμένα έχει πολλαπλά οφέλη τόσο για την κοινωνία, την οικονομία όσο και για το περιβάλλον. Μέσω αυτής μπορεί να μειωθεί ο συνολικός όγκος των βιοαποβλήτων που καταλήγει στα Χ.Υ.Τ.Α. Ταυτόχρονα το κομπόστ που παράγεται μπορεί να διανεμηθεί είτε στον αγροτικό τομέα είτε σε άλλες ανάγκες μικρής ή μεγάλης κλίμακας ως φυσικό εδαφοβελτιωτικό για το χώμα. Επιπλέον, εκτός από την παραγωγή του κομπόστ μέσω της διαδικασίας επεξεργασίας των βιοαποβλήτων μπορεί να παραχθεί ενέργεια. Με την παραγωγή της φιλικής προς το περιβάλλον ενέργειας μπορούν να καλυφθούν ενεργειακές ανάγκες των ανθρώπων χωρίς να υπονομεύεται το περιβάλλον.

Η Ελλάδα δεν έχει κάνει πολλά βήματα στην σωστή διαχείριση των στερεών αστικών απορριμμάτων της και κατ'επέκταση των βιοαποβλήτων. Ελάχιστες περιοχές της χώρας έχουν δημιουργήσει πιλοτικά προγράμματα οικιακής κομποστοποίησης και χωριστής διαλογής. Οι περισσότεροι πολίτες δεν είναι ενήμεροι για τα πλεονεκτήματα της διαδικασίας αυτής με συνέπεια να μην ενδιαφέρονται. Κρίνεται αναγκαίο να δημιουργηθεί ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης βιοαποβλήτων που θα έχει ως βάση του την σωστή ενημέρωση των πολιτών.

Δυνητικά κάθε Δήμος στην Ελλάδα θα πρέπει να δημιουργήσει σχέδια για εφαρμογή προγραμμάτων διαχείρισης βιοαποβλήτων. Με αυτό τον τρόπο θα αποφεύγονται τα υψηλά πρόστιμα που έχει ορίσει το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.

Η διαχείριση των βιοαποβλήτων στην Ελλάδα προϋποθέτει προσπάθεια αντιμετώπισης διάφορων προκλήσεων που εμποδίζουν την επίτευξη του έργου αυτού. Από την άλλη πλευρά σκόπιμο είναι να αναφερθεί ότι η χώρα έχει πολλές προοπτικές στο τομέα αυτό, (Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο), προοπτικές που αν αξιοποιηθούν σωστά ενδέχεται να συνεισφέρουν στην οικονομική βελτίωση της χώρας αλλά και στην κοινωνική ανάπτυξη, με ταυτόχρονη έμφαση στην προστασία του περιβάλλοντος.

Με τον όρο 'βιοαπόβλητα' ή διαφορετικά 'βιολογικά απόβλητα' καλούνται όλα τα σχετικά υλικά που καθορίζονται στον κατάλογο αποβλήτων της ΕΕ, όπως αναφέρεται στην απόφαση της επιτροπής με αριθμό 2000/532/ΕΚ και τροποποιήθηκε με τις αποφάσεις 2001/118/ΕΚ, 2001/119/ΕΚ και την απόφαση 2001/573/ΕΚ του Ευρωπαϊκού συμβουλίου.

Επομένως, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή οδηγία 98/2008 για τα απόβλητα, τα βιοαπόβλητα ή βιολογικά απόβλητα αποτελούν υποσύνολο των Βιοαποδομήσιμων και ορίζονται ως : Βιοαποδομήσιμα απόβλητα κήπων και πάρκων, απόβλητα που προέρχονται από τροφές, μαγειρεία και νοικοκυριά, εστιατόρια , μονάδων εστίασης και καταστημάτων λιανικής πώλησης και παρεμφερή απόβλητα εγκαταστάσεων επεξεργασίας τροφίμων. Συνεπώς, τα βιοαπόβλητα περιλαμβάνουν τα απόβλητα τροφών, τροφίμων, κήπων και πάρκων, τα οποία προκύπτουν από οικίες, εμπορικές δραστηριότητες και υπηρεσίες και εγκαταστάσεις παραγωγής και επεξεργασίας τροφίμων.

Πιο αναλυτικά, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω καταγράφονται με σύντομη ανάλυση , οι βασικές κατηγορίες προέλευσης των βιοαποβλήτων οι οποίες είναι :

Τα οικιακά απόβλητα, όπου αποτελούν το οργανικό κλάσμα των Βιοαποδομήσιμων αποβλήτων τα οποία δημιουργούνται στις οικίες. Διακρίνονται σε απόβλητα τροφών και απόβλητα κήπων. Στη πρώτη κατηγορία, περιλαμβάνονται τρόφιμα που απορρίπτονται γιατί είτε δεν χρησιμοποιήθηκαν είτε χρησιμοποιήθηκαν εν μέρει για την δημιουργία γευμάτων. Στη δεύτερη κατηγορία, περιλαμβάνονται απόβλητα που χαρακτηρίζονται και ως 'πράσινα απόβλητα' είτε από τους κήπους των οικιών είτε από δημόσιους χώρους. Αποτελούνται από χόρτα, φύλλα, κλαδέματα, φυτά και λουλούδια κ.ά.

Τα εμπορικά απόβλητα, εδώ περιλαμβάνονται βιοαπόβλητα που προέρχονται από επιχειρήσεις που χρησιμοποιούνται είτε για εμπορικούς είτε για επαγγελματικούς λόγους, και δραστηριοποιούνται ως κέντρα διασκέδασης, αναψυχής και εστίασης. Επομένως, οι εμπορικές δραστηριότητες και υπηρεσίες από τις οποίες προέρχεται μεγάλο ποσοστό βιοαποβλήτων ομαδοποιούνται ως επιχειρήσεις λιανικής και χονδρικής, εμπορικές επιχειρήσεις διάφορων σκοπών, χώροι εστίασης και διασκέδασης, εκπαίδευση, γραφεία και υπηρεσίες τριτογενούς τομέα παραγωγής, και υγεία και κοινωνική μέριμνα. (Οδηγός βιοαποβλήτων, ΕΠΠΕΡΑΑ 2012)

Τα βιομηχανικά απόβλητα, εδώ περιλαμβάνονται βιοαπόβλητα που προέρχονται από βιομηχανίες τροφίμων και ποτών. Επίσης, τα βιοαπόβλητα βιομηχανιών χωρίζονται σε κατηγορίες όπως, εγκαταστάσεις επεξεργασίας (Πηγή : Υπάρχουσα κατάσταση διαχείρισης και εκτίμηση ποσοστών βιοαποβλήτων στην Ελληνική επικράτεια, ΕΠΠΕΡΑΑ, ΕΠΕΜ ΑΕ, 2011)

1.2.2 Διαλογή στη πηγή

Με τον όρο 'Διαλογή στη πηγή' είναι η διαδικασία εκείνη κατά την οποία πραγματοποιείται διαχωρισμός των απορριμμάτων σε επιμέρους και κατά επέκταση χρήσιμα υλικά με σκοπό την εύρεση και ανάκτηση τους, πριν αυτά αναμειχθούν με τα υπόλοιπα απορρίμματα. Πιο ειδικά, όσον αφορά ένα οργανωμένο σύστημα ΔσΠ των βιοαποβλήτων αφορά τον διαχωρισμό αποβλήτων όπως, τροφών , τροφίμων και κήπου από τα υπόλοιπα απόβλητα που παράγονται σε κάθε σπίτι από τους κατοίκους. Στη συνέχεια ακολουθεί η συλλογή των υλικών και η επεξεργασία τους από τις υπηρεσίες του δήμου. Η διαδικασία της διαλογής στη πηγή θεωρείται πλέον απαραίτητος

συντελεστής στη διαχείριση των απορριμμάτων όπως προβλέπει και η οδηγία πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2008/98/ΕΚ. Η εφαρμογή της διαδικασίας αυτής παρέχει ένα σύνολο από πλεονεκτήματα που δεν θα πρέπει να παραλείπονται. Πιο ειδικά, η διαδικασία της διαλογής στη πηγή:

- Είναι πιο προσιτή για τους πολίτες και τους δήμους μίας πολεοδομικής περιοχής
- Ευνοεί το φαινόμενο της συμμετοχής και του κοινωνικού ελέγχου
- Μπορεί να αποδώσει ανακτήσιμα και ανακυκλώσιμα προϊόντα καλύτερης ποιότητας
- Ενισχύει την τοπική κοινωνία τόσο οικονομικά, όσο και κοινωνικά δίνοντας έμφαση σε μία περιβαλλοντικά βιώσιμη πόλη.

Η δημιουργία και ο σχεδιασμός προγραμμάτων ΔσΠ για τα βιοαπόβλητα πρέπει να λαμβάνει υπόψη μία σειρά από παράγοντες, που παίζουν καθοριστικό ρόλο στην εύρυθμη λειτουργία τους. Τέτοιοι παράγοντες είναι οι γεωγραφικές συνθήκες, τα δημογραφικά, κοινωνικά, οικονομικά και οικιστικά χαρακτηριστικά μίας περιοχής. Πιο ειδικά, οι Γεωγραφικές συνθήκες περιλαμβάνουν τις καιρικές και κλιματολογικές συνθήκες καθώς και τη δομή του εδάφους. Είναι γεγονός πως οι άσχημες καιρικές συνθήκες ενδέχεται να προκαλέσουν προβλήματα στην συμμετοχή σε πρόγραμμα ΔσΠ, με συνέπεια να μην πετυχαίνονται οι στόχοι που έχουν οριστεί. Από την άλλη πλευρά το εποχιακό κλίμα επηρεάζει και αυτό με τη σειρά του τα βιοαπόβλητα. Τους Θερμούς μήνες εξαιτίας της ζέστης και της αυξημένης υγρασίας η αποδόμηση των οργανικών αποβλήτων γίνεται πιο γρήγορα και δημιουργούνται δυσάρεστες οσμές. Επίσης, την περίοδο του Φθινοπώρου και της Άνοιξης παρατηρείται αύξηση της παραγωγής αποβλήτων κήπου και πρασίνου.

Τα δημογραφικά και οικιστικά χαρακτηριστικά διαμορφώνουν ένα σύστημα ΔσΠ. Σε περιοχές με μικρή πυκνότητα δόμησης παρατηρείται συνδυασμός διάφορων τρόπων συλλογής. Για παράδειγμα τα απόβλητα κήπου και πρασίνου συλλέγονται χωριστά από αυτά των τροφών. Βέβαια το γεγονός αυτό δεν μπορεί να γίνει σε πυκνοκατοικημένες και πυκνοδομημένες περιοχές. Εκεί τα βιοαπόβλητα συλλέγονται μαζί με τα βιοαποδομήσιμα εξαιτίας των δυσκολιών που αναπτύσσονται για την πραγματοποίηση ξεχωριστής διαλογής. Επιπλέον, η πληθυσμιακή κατανομή επηρεάζει το σχεδιασμό των προγραμμάτων ΔσΠ. Περιοχές με έντονη πληθυσμιακή συγκέντρωση απαιτεί ειδικούς μεγαλύτερης χωρητικότητας κάδους απ' ότι περιοχές με μικρή πληθυσμιακή πυκνότητα.

Τα κοινωνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά παίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση των προγραμμάτων ΔσΠ. Το βιοτικό επίπεδο και η κατανομή της ηλικίας των κατοίκων μίας περιοχής, ο βαθμός ενημέρωσης και παρεχόμενης βοήθειας αλλά και οι οικονομικές δραστηριότητες αποτελούν μερικούς σημαντικούς παραμέτρους που επηρεάζουν το βαθμό και την ποιότητα συμμετοχής.

Οι παραπάνω παράγοντες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στη δημιουργία προγραμμάτων ΔσΠ. Με σκοπό να είναι εφαρμόσιμα και κατάλληλα, σύμφωνα με τις ανάγκες μίας περιοχής. Ταυτόχρονα δεν θα πρέπει να παραλείπεται η σωστή ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού, ο κατάλληλος εξοπλισμός αποκομιδής και επιλογής απορριμματοφόρων, ο αριθμός των διαδρομών, η συχνότητα των δρομολογίων και το κόστος σχεδιασμού και συντήρησης. Όλοι αυτοί οι παράγοντες συνεισφέρουν σε μία πιο ολοκληρωμένη δημιουργία σχεδιασμού για τη διαχείριση των βιοαποβλήτων.

Ένα πρόγραμμα ΔσΠ των βιοαποβλήτων θα πρέπει να περιλαμβάνει μία σειρά από βήματα με κύριο σκοπό την επιτυχή εφαρμογή του. Ακολουθούν ονομαστικά τα βήματα:

Βήμα 1, Συλλογή στοιχείων παραγωγής και ρυθμός εξέλιξης των βιοαποβλήτων. Σε αυτό το βήμα πραγματοποιείται υπολογισμός των παραγόμενων ποσοτήτων βιοαποβλήτων μιας περιοχής. Επίσης παρουσιάζεται ο τομέας προέλευσης τους, συνήθως προέρχονται από οικίες, εμπορικές δραστηριότητες, υπηρεσίες και εγκαταστάσεις παραγωγής και επεξεργασίας τροφίμων

Βήμα 2, Υπολογισμός διαθέσιμης ποσότητας βιοαποβλήτων προς διαχείριση. Σε αυτό το βήμα πραγματοποιείται υπολογισμός της μέγιστης ποσότητας βιοαποβλήτων που είναι εύκολα προσβάσιμη και διαθέσιμη για διαχείριση.

Βήμα 3, Στόχοι εκτροπής μέσω προγραμμάτων ΔσΠ. Σε αυτό το βήμα καθορίζονται οι στόχοι αυτών των προγραμμάτων είτε σε επίπεδο περιφέρειας είτε σε επίπεδο δήμου.

Βήμα 4, Εφαρμογή των προγραμμάτων ΔσΠ για τα βιοαπόβλητα ανά τομέα παραγωγής. Σε αυτό το βήμα τα προγράμματα προσαρμόζονται ανάλογα με το αν απευθύνονται σε οικίες, εμπορικές δραστηριότητα, υπηρεσίες και βιομηχανικές εγκαταστάσεις επεξεργασίας παραγωγής τροφίμων.

1.2.3 Κομποστοποίηση

Στις μέρες μας, η Ευρωπαϊκή Ένωση λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτήσεις της εποχής, έχει χαράξει πολιτική σχετικά με τη διαχείριση των βιοαποβλήτων σε κάθε χώρα μέλος της Ευρώπης. Έπειτα, από έρευνες και μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η κομποστοποίηση είναι από τις καταλληλότερες τόσο περιβαλλοντικά όσο και οικονομικά λύσεις για την επεξεργασία των βιοαποβλήτων.

Με λίγα λόγια, κομποστοποίηση είναι μία φυσική διαδικασία κατά την οποία τα απόβλητα τροφών και τροφίμων όπως φρούτα, φλούδες, λαχανικά κ.α., και τα απόβλητα κήπου όπως κλαδέματα, φύλλα, λουλούδια κ.α., μετατρέπονται σε ένα οργανικό μίγμα πλούσιο σε θρεπτικά συστατικά που ονομάζεται 'κομπόστ' και λειτουργεί σαν εδαφοβελτιωτικό. Πιο ειδικά, σύμφωνα με την φυσική διεργασία κατά την οποία τα οι πρώτες ύλες μετατρέπονται σε οργανικό μίγμα (λίπασμα), λαμβάνουν χώρα ορισμένες ομάδες μικροοργανισμών που αποικοδομούν τις πολύπλοκες ενώσεις των οργανικών υπολειμμάτων σε απλούστερες. Έτσι, μέσω της διαδικασίας αυτής έχουμε την παραγωγή του οργανικού μίγματος ή αλλιώς κομπόστ.

Με την κομποστοποίηση παρατηρείται ένα σύνολο από πλεονεκτήματα που σχετίζονται όχι μόνο με το περιβάλλον, αλλά τόσο με την κοινωνία όσο και με την οικονομία. Σε γενικές γραμμές, η εφαρμογή του κομπόστ στο χώμα επιφέρει βελτίωση στη δομή, την υγεία, τις λειτουργίες και τη γονιμότητα του εδάφους. Επίσης, αυξάνει την ικανότητα του εδάφους να συγκρατεί νερό και να αποθηκεύει πολύτιμα θρεπτικά συστατικά. Με κατά επέκταση καλύτερη ανάπτυξη των φυτών. Επιπλέον, με την κομποστοποίηση μειώνονται τα απόβλητα που καταλήγουν στους Χώρους Υγειονομικής Ταφής (ΧΥΤΑ), με συνέπεια την οικονομική ελάφρυνση της κοινωνίας. Το γεγονός αυτό οφείλεται επειδή όσο πιο λιγότερα σκουπίδια παράγονται τόσο πιο λιγότερα χρήματα απαιτούνται για την ολοκληρωμένη επεξεργασία τους μέσω διαφόρων μεθόδων.

Επιπλέον, υπάρχουν τρία προγράμματα για την εφαρμογή της κομποστοποίησης. Πρώτον, είναι η οικιακή κομποστοποίηση που λαμβάνει χώρα σε μία έως δύο οικογένειες. Δεύτερον, είναι η κοινοτική ή διαφορετικά ομαδική κομποστοποίηση (community composting) στην οποία τα υλικά που απαιτούνται τα δίνει μία ομάδα ανθρώπων που αποτελούν μέρος ενός συστήματος χωρικά καθορισμένου. Για παράδειγμα, ομάδα ανθρώπων από ένα σχολείο, μία γειτονιά, ένα σύλλογο κ.α. Ένα τέτοιο πρόγραμμα σε επίπεδο κοινοτήτων είναι συνήθως μικρότερης έκτασης σε σχέση με άλλα παρόμοια προγράμματα και εφαρμόζεται σε τοπικό πλαίσιο. Επίσης, το τελικό προϊόν (κομπόστ) χρησιμοποιείται από τις συμμετέχοντες ομάδες ανθρώπων, κλείνοντας έτσι την αλυσίδα της παραγωγής και χρήσης των βιοαποβλήτων. Τρίτον, είναι η δημοτική ή βιομηχανική κομποστοποίηση όπου τα υλικά που απαιτούνται μαζεύονται από οργανωμένα συστήματα διαχείρισης αποβλήτων των Δήμων.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2: Μεθοδολογική προσέγγιση του έργου

2.1 Διαχείριση Σκοπός του Έργου

Σκοπός, του έργου είναι η διερεύνηση των χαρακτηριστικών και των εκπαιδευτικών αναγκών των ωφελουμένων σε σχέση με τις γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που πρέπει να αποκτηθούν και τις τυχόν ανάγκες που θα προκύψουν από την ποικιλομορφία των ιδιαιτεροτήτων των καταρτιζόμενων σε σχέση με τους στόχους της συγκεκριμένης δράσης όπου είναι :

- Η διερεύνηση των χαρακτηριστικών και των εκπαιδευτικών αναγκών των ωφελουμένων,
- ο καθορισμός των απαραίτητων προσόντων για την ενασχόληση με την διαχείριση των βιοαποβλήτων ,
- η ανάπτυξη των περιεχομένων του εκπαιδευτικού υλικού σε σχέση με το αντικείμενο της εκπαίδευσης ώστε να καταστεί αποτελεσματική, ποιοτική και ανταγωνιστική η εργασία τους σε ένα περιβάλλον που αναπτύσσεται με ταχείς ρυθμούς,
- η επιλογή της βέλτιστης εκπαιδευτικής μεθόδου, τεχνικών και εργαλείων σε σχέση με το υπόβαθρο και τις ανάγκες επιμόρφωσης της ομάδας στόχου,
- η ανάπτυξη ενός συστήματος αξιολόγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας με στόχο την δημιουργία δεδομένων για την βελτίωση της διαδικασίας μεταφοράς της γνώσης

Ειδικότερος στόχος του συγκεκριμένου έργου είναι η ανίχνευση εκπαιδευτικών αναγκών των εργαζομένων στη διαχείριση βιοαποβλήτων προκειμένου:

- ⇒ να προσδιορισθούν τα ενδεχόμενα κενά μεταξύ υπαρχόντων και επιθυμητών δεξιοτήτων και προσόντων των εργαζομένων
- ⇒ να διαμορφωθούν ή να αναμορφωθούν οι εκπαιδευτικοί στόχοι των προγραμμάτων κατάρτισης, καθώς και τα αντίστοιχα εκπαιδευτικά περιεχόμενα μάθησης, και
- ⇒ να προσδιορισθούν τα θεματικά πεδία κατάλληλα να ανταποκριθούν στις νέες απαιτήσεις του κλάδου των βιοαποβλήτων

Τα βασικά αντικείμενα του έργου είναι:

- Η διενέργεια έρευνας με τη χρήση ειδικού ερωτηματολογίου, για τον προσδιορισμό των χαρακτηριστικών και των εκπαιδευτικών αναγκών των ωφελουμένων,
- Η ανάπτυξη εξειδικευμένου προγράμματος εκπαιδευτικού υλικού, όπως αυτό θα προκύψει από την διαδικασία διερεύνησης των εκπαιδευτικών αναγκών.

2.2 Ωφελούμενοι

Οι δυνητικοί ωφελούμενοι του έργου είναι είτε επιχειρηματίες & στελέχη φορέων ΚΑΛΟ, είτε άνεργοι που ενδιαφέρονται να ενασχοληθούμε με τον κλάδο των βιοαποβλήτων.

Αφού γίνει η διερεύνηση των χαρακτηριστικών και των εκπαιδευτικών αναγκών των ωφελουμένων, θα εντοπιστούν τα κενά τα οποία υπάρχουν μεταξύ της παρούσας κατάστασης των ωφελουμένων, όσον αφορά στο γνωσιακό τους επίπεδο και της επιθυμητής και βάσει αυτών καθορίζονται οι τρόποι κάλυψής τους, και το πρόγραμμα θα προσαρμοστεί στις νέες ανάγκες. Το ερωτηματολόγιο που θα χρησιμοποιηθεί θα παίξει επίσης καθοριστικό ρόλο στην περαιτέρω διερεύνηση των αναγκών της εκπαιδευτικής εβδομάδας και το πρόγραμμα θα προσαρμοστεί κατάλληλα.

2.3 Σχεδιασμός της διερεύνησης δεξιοτήτων και εκπαιδευτικών αναγκών

Με βάση τις ανωτέρω αρχές βασίζεται ο σχεδιασμός για το πρόγραμμα διερεύνησης δεξιοτήτων και εκπαιδευτικών αναγκών των εμπλεκόμενων ομάδων για το έργο «"Πράσινη" απασχόληση στη διαχείριση βιοαποβλήτων». *Ειδικότερα*, οι δεξιότητες που σχετίζονται με την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση αφορούν στη γνώση, τις αξίες και τις ικανότητες του γενικού πληθυσμού που απαιτούνται, προκειμένου μια κοινωνία να αναπτύσσει και να υποστηρίζει συμπεριφορές, οι οποίες μειώνουν τις επιδράσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας στο περιβάλλον. Αυτές οι γενικότερες «πράσινες» δεξιότητες περιλαμβάνουν –μεταξύ άλλων παραγόντων– την ικανότητα κάποιος να ενσωματώνει την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και τις περιβαλλοντικές ανησυχίες στη λήψη των αποφάσεών του.

Αν και θα πρέπει να σημειωθεί ότι η έννοια των «πράσινων» δεξιοτήτων είναι συνυφασμένη με δεξιότητες σε τομείς με «περιβαλλοντικό» σκοπό (όπως είναι οι ανανεώσιμες πηγές, η συντήρηση της βιοποικιλότητας ή οι τομείς ανακύκλωσης) και συχνά τεχνικής φύσης, δεξιότητες περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης αποτυπώνουν τις ανάγκες «πράσινων» δεξιοτήτων για το σύνολο του πληθυσμού.

Η ανάληψη της περιβαλλοντικής ευθύνης από κάθε ιδιώτη είναι στρατηγικής σημασίας προκειμένου η Ευρωπαϊκή Ένωση να πετύχει βιώσιμη ανάπτυξη, μέσω μιας αποτελεσματικής –από άποψη πόρων– πράσινης και ανταγωνιστικής οικονομίας. Ένδειξη της αυξανόμενης περιβαλλοντικής ευθύνης στην Ευρώπη αποτελούν τα κεφάλαια που τοποθετούνται σε περιβαλλοντική έρευνα, τα οποία ήταν της τάξης του €1,9 δις κατά το 7ο Πρόγραμμα Πλαίσιο (2007-13), δηλαδή διπλάσια σε σχέση με το 6ο Πρόγραμμα Πλαίσιο (2002-2006).

Η εφαρμογή των στόχων της Ευρώπης 2020 για περισσότερο «πράσινες» οικονομίες έχει υπολογιστεί ότι σε μεσοπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα μπορεί να αποφέρει πάνω από 250.000 νέες θέσεις εργασίας για το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μια τέτοια εξέλιξη θα οδηγήσει σε μια ιδιαίτερα σημαντική αύξηση στην απασχόληση σε ένα πλήθος «πράσινων» οικονομικών δραστηριοτήτων που είτε θα αντικαθιστούν δραστηριότητες που μολύνουν το περιβάλλον με «καθαρές» δραστηριότητες (για παράδειγμα, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας έναντι ορυκτών καυσίμων), είτε θα παρέχουν περιβαλλοντικές υπηρεσίες (όπως είναι η διαχείριση αποβλήτων και οι αναδασώσεις). Ανάλογα με τον ορισμό των πράσινων δεξιοτήτων που υιοθετείται, εκτιμάται ότι το μερίδιο των επαγγελματιών που αφορούν σε «πράσινες» δραστηριότητες στο σύνολο των επαγγελματιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα κυμαίνεται μεταξύ 2% και 21%.

Η σημασία της συνεχούς Επιμόρφωσης σύμφωνα με τους Baroukh και Kleiner (2002) στηρίζεται ότι ο κυριότερος πόρος ενός οργανισμού ή μιας επιχείρησης είναι το ανθρώπινο δυναμικό της και υποστηρίζουν ότι ένα καλό πρόγραμμα επιμόρφωσης νεοεισερχόμενων πρέπει να συμβάλλει:

- Στην ανάπτυξη κριτικής ικανότητας ώστε να έχουν την ικανότητα να μαθαίνουν καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους,
- Στην υποκίνηση για μάθηση,
- Στην προσφορά καλύτερων υπηρεσιών,
- Στην ενδυνάμωση των αξιών τους για κοινωνικές και πολιτισμικές υπευθυνότητες,
- Στην κατανόηση των προβλημάτων με πολλούς τρόπους ώστε να βρίσκουν εναλλακτικές λύσεις,
- Στη συνειδητοποίηση ότι έχουν τη δύναμη να κάνουν τη διαφορά

Επίσης η συστηματική εκπαίδευση οδηγεί στην αύξηση της παραγωγικότητας καθώς και στην ανάπτυξη των ικανοτήτων του ενώ επίσης βελτιώνει την ατομική απόδοση των εργαζομένων ή των δυνητικών εργαζομένων και συνεισφέρει στη συνολική ανάπτυξη ενός οργανισμού ή μιας επιχείρησης.

Οι Evans και Lindsay (2008) πιστεύουν ότι το ανθρώπινο δυναμικό μιας επιχείρησης είναι η δύναμη του και αυτό που το κάνει να διαφοροποιείται από τις άλλες επιχειρήσεις. Η επιτυχία μιας επιχείρησης εξαρτάται κατά μεγάλο βαθμό από το προσωπικό του, γι' αυτό η επένδυση στην εκπαίδευση του προσωπικού θεωρείται η πιο κερδοφόρα και η πιο

σίγουρη από όλες τις υπόλοιπες επενδύσεις. Οι Evans και Lindsay (2008) κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι πολλές επιχειρήσεις δείχνουν απροθυμία να επενδύσουν στην εκπαίδευση του προσωπικού τους διότι δυσκολεύονται να μετρήσουν τα οφέλη έναντι του κόστους που προκύπτει.

Οι αιτίες που καθιστούν αναγκαία την εκπαίδευση των εργαζομένων σχετίζονται με τις σημαντικές αλλαγές ή επικρατούσες συνθήκες, τόσο στο εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η εκπαίδευση του ανθρωπίνου δυναμικού για την απασχόλησή του στο πλαίσιο μίας κοινωνικής επιχείρησης διαχείρισης βιο αποβλήτων (κομποστοποίηση) είναι κρίσιμη καθώς εντοπίζεται:

- *Τεχνολογική πρόοδος,*
- *Απαιτεί εκπαίδευση σε νέες ειδικότητες και νέες γνώσεις,*
- *Εφαρμογή νέων μεθόδων και διαδικασιών εκτέλεσης ενός έργου,*
- *Απαιτήσεις και ανάγκες νέας ομάδας καταναλωτών,*
- *Νέες θέσεις εργασίας με νέο ή και διαφορετικό περιεχόμενο,*
- *Νέα οργανωτική κουλτούρα, νέες θέσεις εργασίας,*
- *Επανασχεδιασμός λειτουργιών και οργανωτικές αλλαγές,*
- *Νέες αρμοδιότητες, διευρυμένα καθήκοντα*

Οι γενικότεροι στόχοι του σχεδιασμού του παρόντος εκπαιδευτικού προγράμματος είναι:

- Να ενημερώσει τους καταρτιζόμενους στον τομέα τόσο της κοινωνικής οικονομίας όσο και της διαχείρισης των βιοαποβλήτων,
- Να ευαισθητοποιήσει διάφορες κοινωνικές ομάδες στην ευαίσθητο κομμάτι της Πράσινης οικονομίας
- Να παρέχει γενικές πληροφορίες για τις δυνατότητες που παρέχονται μέσω της ανάπτυξης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας
- Η ενδυνάμωση της κοινωνικής οικονομίας και ιδιαίτερα των κοινωνικών επιχειρήσεων μέσω της «πράσινης εξειδίκευσης» και την εξασφάλιση θέσεων εργασίας στην πράσινη οικονομία

Τα οφέλη αυτά προκύπτουν χάρη στη μετάδοση γνώσεων, στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και στην αλλαγή στάσεων που επιτυγχάνονται μέσω της εκπαίδευσης.

2.4 Τα στάδια της εκπαιδευτικής διαδικασίας που ακολουθούνται είναι τα εξής:

- 1η φάση: Εκτίμηση/έρευνα εκπαιδευτικών αναγκών.
- 2η φάση: Σχεδιασμός εκπαιδευτικού προγράμματος.
- 3η φάση: Μέθοδοι εκπαίδευσης.
- 4η φάση: Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου

Μ' αυτό τον τρόπο εξασφαλίζεται (Brown, 2002):

- Ο προσδιορισμός τυχών προβληματικών περιοχών/ανεπαρκειών στην οργάνωση,
- Εξασφάλιση της απαιτούμενης διοικητικής υποστήριξης,

Ο τρόπος για να εξασφαλιστεί η διοικητική υποστήριξη είναι να εξασφαλιστεί ότι η εκπαίδευση θα έχει άμεσες και θετικές επιπτώσεις. Οι εκπαιδευτές θα πρέπει να εξετάζουν την παρουσία και την λειτουργία τους και από πλευράς management, με σκοπό την άμεση συμβολή στην απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων.

Για να αναπτύξει τα απαραίτητα στοιχεία για την αξιολόγηση, η πραγματοποίηση έρευνας των αναγκών θα δώσει στους εκπαιδευτές αλλά και στους εκπαιδευομένους, τη δυνατότητα να μπορούν να μετρήσουν την αποτελεσματικότητα ενός προγράμματος.

Για την αποτελεσματικότερη μάθηση των ενηλίκων και έχοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά των ενηλίκων εκπαιδευομένων έχουν διατυπωθεί ορισμένες βασικές προϋποθέσεις, με τις οποίες ευθυγραμμίστηκε και η παρούσα δράση (Κόκκος, 2005α. Θεοδώρου, 2012).

- Η συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία είναι εθελοντική. Παράγοντας που θα ενθαρρύνει τη συμμετοχή των ωφελούμενων στο πρόγραμμα κατάρτισης του έργου είναι η δυνατότητα πιστοποίησης των γνώσεων και δεξιοτήτων τους.
- Οι εκπαιδευτικοί στόχοι αποσαφηνίστηκαν.
- Το περιεχόμενο των προγραμμάτων συνδέεται με τις ανάγκες, τις προσδοκίες και τις εμπειρίες των εκπαιδευομένων.
- Λαμβάνονται υπόψη οι προτιμώμενοι τρόποι μάθησης των εκπαιδευομένων.
- Η ύπαρξη της σταδιακής ενθάρρυνσης βοηθά στην ενεργητική συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία και στην καλλιέργεια κριτικού τρόπου σκέψης.
- Έγινε διερεύνηση για να αποτυπωθούν τα εμπόδια μάθησης που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευόμενοι, καθώς και οι τρόποι για την υπέρβασή τους.
- Το μαθησιακό κλίμα χαρακτηρίζεται από ουσιαστική επικοινωνία, αμοιβαίο σεβασμό και συνεργατικό πνεύμα, παράγοντες που ευνοούν τη μάθηση.

Σε μια προσπάθεια να εφαρμοστούν εξατομικευμένα οι προϋποθέσεις μάθησης ενηλίκων σε σχέση με το προφίλ των ωφελούμενων του έργου, κατά το σχεδιασμό των προγραμμάτων κατάρτισης θα προσδιοριστούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της ομάδας των καταρτιζόμενων κάθε τμήματος κατάρτισης και μέσω του ερωτηματολογίου και των ομαδικών συνεντεύξεων, θα γίνει η διάγνωση των εκπαιδευτικών και μαθησιακών αναγκών (προσδοκίες, ελλείψεις σε γνώσεις, ικανότητες, επιθυμητές στάσεις και συμπεριφορές, προτιμώμενος τρόπος μάθησης κ.λπ.). Η διερεύνηση των εκπαιδευτικών αναγκών αποτελεί μία από τις βασικότερες διεργασίες του σχεδιασμού κάθε προγράμματος του παρόντος έργου, η οποία καθορίζει την ποιότητα και αποτελεσματικότητά του και αποτελεί την αφετηρία για τη δόμηση του αναλυτικού περιεχομένου και τον καθορισμό των επιμέρους παραμέτρων του. Μέσω της διαδικασίας αυτής γίνεται σαφής ο προσδιορισμός όλων των στοιχείων και των κρίσιμων παραγόντων που σχετίζονται με το πλαίσιο αναφοράς και τον κοινό-στόχο και εντοπίζονται με σαφήνεια τα χαρακτηριστικά του κοινού-στόχου που επηρεάζουν άμεσα το σχεδιασμό και την υλοποίηση του προγράμματος. Για τη συλλογή των δεδομένων που προσδιορίστηκαν αξιοποιήθηκαν κατάλληλα επιλεγμένα ερευνητικά εργαλεία όπως το ερωτηματολόγιο και οι ομαδικές συνεντεύξεις. Το εκπαιδευόμενο κοινό θα εκπαιδευτεί εκτός της βασικής ενότητας που είναι η «Διαχείριση Βίο-αποβλήτων» και ενότητες που αφορούν τη γενικότερη αλλά απαραίτητη κατάρτιση, σε θέματα επιχειρηματικότητας, λειτουργίας μιας επιχείρησης, καινοτομίας κ.λπ.

2.5 Καθορισμός απαραίτητων προσόντων για την ενασχόληση με την διαχείριση των βιοαποβλήτων.

Οι εξελίξεις στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος και της ορθολογικότερης διαχείρισης πόρων αρχίζουν να επιβάλλουν και στη χώρα μας αυξημένες απαιτήσεις στην εκπαίδευση τεχνικού προσωπικού. Έτσι κρίνεται απαραίτητη η εισαγωγή νέων γνώσεων, συχνά στα πλαίσια καινούργιων ειδικοτήτων. Η πρόληψη, κατά προτεραιότητα, η επαναχρησιμοποίηση – ανακύκλωση και η ανάκτηση ενέργειας τίθενται ιεραρχικά ως οι θεμελιώδεις αρχές διαχείρισης των αποβλήτων με βάση την Κοινοτική και Εθνική νομοθεσία.

Οι χώροι υγειονομικής ταφής προορίζονται ουσιαστικά για την ταφή των υπολειμμάτων αξιοποίησης των αποβλήτων. Ήδη και βάσει του υφιστάμενου νέου θεσμικού πλαισίου για την «εναλλακτική διαχείριση» δημιουργούνται προγράμματα διαλογής και νέες εγκαταστάσεις στην Ελλάδα για την επεξεργασία – αξιοποίηση των αποβλήτων, ενώ οργανώνονται σε διαφορετική βάση οι εργασίες συλλογής και μεταφοράς των αποβλήτων. Οι νέες αυτές εξελίξεις στον τομέα διαχείρισης των αποβλήτων και γενικότερα της προστασίας του περιβάλλοντος καταδεικνύουν την αναγκαιότητα ύπαρξης εξειδικευμένου προσωπικού το οποίο θα καλύψει θέσεις εργασίας σε ένα μεγάλο εύρος δραστηριοτήτων συναφών με την «εναλλακτική διαχείριση» των αποβλήτων.

Τα επαγγελματικά καθήκοντα ενός εργαζομένου/στελέχους τεχνικού Διαχείρισης και Ανακύκλωσης Αποβλήτων ενδεικτικά αποτυπώνονται ως εξής:

- Υποδοχή / Παραλαβή κατά τις προβλεπόμενες σε κάθε περίπτωση (επιχείρηση & υλικό) διαδικασίες, κάθε α' ύλης γενικώς & ειδικότερα των ανακυκλώσιμων και αξιοποιήσιμων υλικών προς επεξεργασία
- Προσωρινή αποθήκευση κάθε α' ύλης, σύμφωνα με αντίστοιχες γενικές τεχνικές και περιβαλλοντικές προδιαγραφές & ειδικότερα αποβλήτων, όπως: οχήματα τέλους κύκλου ζωής, ορυκτελαίων, ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών ειδών, μπαταριών, συσσωρευτών, κ.α.
- Μεταφορά από τα σημεία συλλογής σε κέντρα προσωρινής αποθήκευσης ή και εγκαταστάσεις επεξεργασίας
- Εργασίες παραγωγής, Φ/Χ μετασχηματισμού, διαλογής, ταξινόμησης και μεταφοράς υλικών, συλλογής στοιχείων και σύνταξης αναφορών, υλοποίησης ελέγχου και άμεσης εκτέλεσης χειρισμών λειτουργίας, συντήρησης α' κλιμακίου, παρακολούθησης & διασφάλισης ελέγχου, σε μονάδες παραγωγικών διεργασιών επιχειρήσεων του δευτερογενούς και αντίστοιχα τμήματα εφοδιασμού επιχειρήσεων πρωτογενούς & τριτογενούς επεξεργασίας, όπως: εγκαταστάσεις απορρύπανσης, οχημάτων τέλους κύκλου ζωής, σε αντίστοιχες εγκαταστάσεις παραγωγής δευτερογενών προϊόντων και με χρήση των διαχωρισμένων ανακυκλώσιμων υλικών (παραγωγικές μονάδες χαρτιού, γυαλιού, αλουμινίου, πλαστικών, χαλυβουργίες κ.α.)
- Παρακολούθηση και εποπτεία κατά το παράδειγμα των σημερινών εποπτών καθαριότητας στους διάφορους δήμους («επόπτες ανακύκλωσης») των προγραμμάτων διακριτής συλλογής διαφόρων ειδικών κατηγοριών αποβλήτων, όπως: υλικά συσκευασίας, οχήματα τέλους κύκλου ζωής, ελαστικά, μπαταρίες, συσσωρευτές (βιομηχανικοί, οχημάτων), ορυκτέλαια, συσκευασίες ορυκτελαίων, απόβλητα εκσκαφών, κατεδαφίσεων και οικοδομών, ηλεκτρικά και ηλεκτρονικά είδη, οργανικά υλικά (αποφάγια, κλαδέματα κ.α.), δοχεία αγροχημικών.

Οι ειδικότερες γνώσεις (απαιτούμενη εκπαίδευση) και δεξιότητες που απαιτούνται για αυτή τη θέση εργασίας προσδιορίζονται ως εξής:

- **Γενικές γνώσεις** των κυριότερων ειδών α' υλών, ενδιάμεσων και τελικών προϊόντων, παραγωγικών μονάδων γενικώς και ειδικότερα ανακυκλώσιμων υλικών και δυνατότητες διαχωρισμού τους σε κατηγορίες ανάλογα με τις απαιτήσεις νομοθεσίας, αγοράς και εμπορικών – τεχνολογικών δυνατοτήτων για υλικά όπως **(ενδεικτική και μόνον αναφορά)** Χαρτί, Γυαλί, Αλουμίνιο, Σιδηρούχα μέταλλα, Χαλκός, Διαφορετικά είδη Πλαστικών, Απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού, Απόβλητα εκσκαφών / οικοδομών /κατεδαφίσεων, Ελαστικά, Διάφορα εξαρτήματα οχημάτων τέλους κύκλου ζωής, Διάφορες κατηγορίες μπαταριών και συσσωρευτών, Ζυμώσιμο κλάσμα, Δέρμα-ξύλο-λάστιχο-ύφασμα (λοιπά καύσιμα), Επικίνδυνα και τοξικά υλικά σε συσκευές και προϊόντα

- **Γενικές γνώσεις** των εργασιών που λαμβάνουν χώρα σε εγκαταστάσεις επεξεργασίας αποβλήτων, (όπως - **ενδεικτική αναφορά**- Μονάδες απορρύπανσης-αποσυναρμολόγησης αποβλήτων ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού, Μονάδες απορρύπανσης-αποσυναρμολόγησης οχημάτων τέλους κύκλου ζωής, Μονάδες Θερμικής επεξεργασίας αποβλήτων) και **βασικές γνώσεις** διοίκησης επιχειρήσεων διαχείρισης αποβλήτων και συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης αποβλήτων
- **Γνώσεις και δεξιότητες ταυτοποίησης στοιχείων και μηχανών, οργάνων, συσκευών γενικώς & ειδικότερα και συνόλων και προσανατολισμού** στις κυριότερες παραγωγικές διαδικασίες, στις οποίες χρησιμοποιούνται (ή μπορούν να χρησιμοποιηθούν) δευτερογενείς πρώτες ύλες & των περιορισμών και ειδικών συνθηκών για την εφαρμογή κατά περίπτωση της ανακύκλωσης στις προαναφερόμενες περιπτώσεις & πλαίσια

2.6 Απαιτούμενες Δεξιότητες και Χαρακτηριστικά:

- Εφαρμογή τεχνολογικών λύσεων σε μονάδες Φ/Χ διεργασιών, μετρολογία (*αρχές, οργανολογία, παρουσίαση*), στατιστική επεξεργασία τιμών, περιβαλλοντική νομοθεσία σε ειδικά προδιαγεγραμμένα όρια/πλαίσια, αρχές οικολογίας, διαχείρισης στερεών αποβλήτων., λειτουργία & συντήρηση των διαφόρων συσκευών και αυτοματοποιημένων, -ημι-, μη- εγκαταστάσεων, διεργασιών παραλαβής, διαχωρισμού υλικών, αποθήκευσης, αποστολής, μεταφοράς, βελτίωση βαθμού απόδοσης εγκαταστάσεων.
- Λειτουργία, επισκευή & συντήρηση 1^{ου} κλιμακίου των διαφόρων κύριων συσκευών στις παραγωγικές διαδικασίες απορρόφησης των ανακυκλώσιμων υλικών (*δευτερογενών πρώτων υλών*) και των προαναφερθέντων διεργασιών.
- Τήρηση αρχείων (κάθε είδους, *δεδομένων, ή απλών νέων*) σε ηλεκτρονική και έντυπη μορφή.
- Ατομική και Ομαδική εργασία σε ποσοτικά & ποιοτικά προκαθορισμένο – προδιαγεγραμμένο πλαίσιο (εργασίες τεχνικές, γραμματείας, αγορών, αναζήτησης / επεξεργασίας πληροφοριών κ.α.)
- Σύνταξη εκθέσεων και αναφορών
- Αυστηρή εφαρμογή των οδηγιών Υγιεινής και Ασφάλειας (Στοιχεία νομοθεσίας, λήψη μέτρων προστασίας των εργαζομένων)
- Επικοινωνία με πελάτες και κοινό, μετάδοση μηνυμάτων και αποσαφήνιση απαιτήσεων για σωστή συνεργασία μεταξύ των διαφόρων συνεργατών

Η υλοποίηση του συγκεκριμένου έργου, αποβλέπει στην κινητοποίηση στον τομέα της αξιοποίησης των μη επικίνδυνων προ διαλεγμένων βιοαποβλήτων ως πρώτης ύλης, στο πλαίσιο της κυκλικής οικονομίας με στόχο την επανένταξη αυτών των αποβλήτων ως νέων προϊόντων στην τοπική παραγωγική δραστηριότητα και τη μεγιστοποίηση των περιβαλλοντικών και κοινωνικοοικονομικών οφελών του δικτύου των κοινωνικών συνεργατικών επιχειρήσεων.

Ένα από τα περιβαλλοντικά οφέλη είναι και η εκμετάλλευση και **αξιοποίηση των φυτικών υπολειμμάτων του άνθρακα** με αναμενόμενο αποτέλεσμα την παράλληλη μείωση του αποτυπώματός του καθώς και νέες πρωτοβουλίες για τη συλλογή, διαχείριση και επαναχρησιμοποίηση των αποβλήτων.

Στο πλαίσιο δράσης αυτού του έργου, ο κύριος άξονας είναι η υποστήριξη και η ανάπτυξη της κοινωνικής συνεταιριστικής επιχειρηματικότητας με έμφαση στον τομέα της οικολογικής καινοτομίας, στην ευρύτερη περιοχή

Βουλγαρίας-Ελλάδας, μέσω της δημιουργίας των προϋποθέσεων για ενίσχυση εναλλακτικών τύπων επιχειρηματικότητας, παράλληλα με την τοπική ανάπτυξη.

Η **συλλογή και κομποστοποίηση οργανικών αποβλήτων** αποτελεί ένα αυθεντικό παράδειγμα της **οικολογικής καινοτομίας**. Η προώθησή τους οδηγεί στην ελάττωση του κόστους διαχείρισης, την ανάδειξη νέων ευκαιριών για ανάπτυξη, τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης για ανέργους, νέους επαγγελματίες στον τομέα της ανακύκλωσης και της γεωργικής οικονομίας, την επαναχρησιμοποίηση βιολογικών αποβλήτων, την ενίσχυση δεξιοτήτων και την οικοδόμηση διαφοροποιημένων τοπικών οικονομιών.

Ο ρόλος της κοινωνικής οικονομίας στη **διαχείριση των «πράσινων αποβλήτων» και στην κυκλική οικονομία** βρίσκει έδαφος μέσα από το έργο «**Πράσινη απασχόληση στη διαχείριση βιο-αποβλήτων - Green Crew**» («**Green employment in the management of biowastes**»), το οποίο αποτελεί ένα ευρωπαϊκό συγχρηματοδοτούμενο έργο που έχει ενταχθεί στο Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας «Ελλάδα-Βουλγαρία 2014-2020».

Το πρόγραμμα όπως έχει ήδη αναφερθεί, έχει ως στόχο να αποτελέσει τον επιταχυντή της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στον τομέα της **“οικολογικής καινοτομίας”**. Ο κοινωνικός χαρακτήρας του είναι κρίσιμος στη γενικότερη ανάπτυξη της οικονομίας που αποτελεί βασική πτυχή του στρατηγικού σχεδίου και των δυο χωρών.

Με την υλοποίηση του πιλοτικού έργου, αναγνωρίζεται έμπρακτα ο ρόλος και οι πρωτοβουλίες που θα πρέπει να λάβει η τοπική αυτοδιοίκηση στην προώθηση δράσεων κυκλικής και κοινωνικής οικονομίας.

Στόχοι του έργου είναι η ανάπτυξη των υφιστάμενων και δημιουργία νέων κοινωνικών επιχειρήσεων (κυρίως στον τομέα της διαχείρισης αποβλήτων), η αύξηση παροχής κοινωνικών υπηρεσιών σε κοινότητες με αρνητικές κοινωνικοοικονομικές ενδείξεις, η προώθηση της εναλλακτικής διαχείρισης των απορριμμάτων με μέτρα και υποδομές για τη διαλογή και κομποστοποίηση «πράσινων» απορριμμάτων καθώς και η ευαισθητοποίηση των πολιτών για δράσεις συλλογικότητας και αλληλεγγύης.

Η διαχείριση των "πράσινων αποβλήτων" θα γίνεται μέσω της διαδικασίας της αερόβιας ζύμωσης (κομποστοποίηση), ενώ το παραγόμενο εδαφοβελτιωτικό (compost) θα χρησιμοποιείται για την κάλυψη των αναγκών του Δήμου (π.χ. πάρκα).

Οι καταρτιζόμενοι, πέρα όμως από την εξειδίκευση που πρέπει να αποκτήσουν στη διαχείριση βιοαποβλήτων, θα πρέπει να κατέχουν μία γενικότερη γνώση όσον αφορά την καινοτομία και επιχειρηματικότητα, κοινωνική επιχειρηματικότητα, καινοτομία και πράσινη επιχειρηματικότητα, Καινοτόμες εφαρμογές ΤΠΕ στις σύγχρονες επιχειρήσεις, κ.λ.π.

Στο επόμενο κεφάλαιο παρατίθενται οι προτεινόμενες θεματικές ενότητες του προγράμματος.

Για την διερεύνηση των χαρακτηριστικών και των εκπαιδευτικών αναγκών των ωφελούμενων, έχει δημιουργηθεί ένα ερωτηματολόγιο, το οποίο θα συμπληρώσουν δειγματοληπτικά οι υποψήφιοι ωφελούμενοι. Στο ερωτηματολόγιο αυτό θα αποτυπωθούν τα προσόντα των υποψήφιων και ανάλογα με τον βαθμό συσχέτισης θα καθοριστούν τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής που θα προστεθούν για την τελική επιλογή των ωφελούμενων.

Το κοινό που πρόκειται να εκπαιδευτεί είναι 60 άτομα και αφορά δύο βασικές κατηγορίες που προαναφέρθηκαν

2.7 Σύνοψη της έρευνας

Στόχος της έρευνας: Ο προσδιορισμός των χαρακτηριστικών και των εκπαιδευτικών αναγκών των ωφελούμενων στη διαχείριση των βιοαποβλήτων σε συνδυασμό με την εισαγωγή τους στην Κοινωνική Οικονομία.

2.8 Προσδιορισμός ερευνητικής μεθόδου

Η ερευνητική μέθοδος που θα χρησιμοποιηθεί, αφορά τη χρήση συνήθως ερωτηματολογίου (πλήρως δομημένου ή αδόμητου) για την καταγραφή ποιοτικών και ποσοτικών μεταβλητών – ερωτημάτων που ενδιαφέρουν το υπό μελέτη θέμα και θα γίνει με χρήση δομημένου ερωτηματολογίου

α. Μεθοδολογία

Οι επιμέρους κύριες παράμετροι που αναφέρονται στους εργαζόμενους των επιλεγμένων επιχειρήσεων διαμορφώνονται μεταξύ άλλων ως εξής:

- Δημογραφικά χαρακτηριστικά
- μέτρηση του επιπέδου γνώσης και δεξιοτήτων

Η έρευνα αποσκοπεί στο να μελετήσει τις βασικές ή περαιτέρω σπουδές των στελεχών, το επαγγελματικό τους προφίλ κλπ.

β. Σχεδιασμός Ερωτηματολογίου

Ο σωστός σχεδιασμός του ερωτηματολογίου είναι άμεσα συνδεδεμένος με τον κατάλληλο προσδιορισμό του αντικειμένου της έρευνας και την εύρεση των κατάλληλων ερωτημάτων. Είναι σημαντικό να μην αναπαράγονται δευτερογενείς ερωτήσεις, οι οποίες μπορεί να προκαλέσουν σύγχυση στους ερωτηθέντες. Αυτό προϋποθέτει προσεκτική δόμηση των ερωτήσεων και γίνεται συνήθως με κατάλληλη χρήση της κλίμακας μέτρησης. Τα περισσότερα ερωτηματολόγια είναι σχεδιασμένα ώστε να θέτουν κατά βάση κλειστές ερωτήσεις, ενώ αρκετά είναι αυτά που συνδυάζουν τις κλειστές ερωτήσεις με έναν μικρό αριθμό ανοικτών ή ημι-ανοικτών ερωτήσεων. Στις δύο τελευταίες περιπτώσεις ο μελετητής θα δώσει ιδιαίτερη προσοχή στην κωδικοποίηση των απαντήσεων ώστε να μην δημιουργηθούν προβλήματα συγκρισιμότητας, εάν οι ερωτηθέντες αναδείξουν πολλά και διαφορετικά μεταξύ τους θέματα. Επίσης, η διαμόρφωση των ερωτήσεων θα είναι τέτοια ώστε να μην επηρεάζει τις απαντήσεις.

Στο παράρτημα της παρούσας μελέτης παρατίθεται το ερωτηματολόγιο εκπαιδευτικών αναγκών.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3: Ανάπτυξη περιεχομένων εκπαιδευτικού περιεχομένου σε σχέση με το αντικείμενο της εκπαίδευσης

3.1 Αναγκαιότητα εκπαίδευσης ενηλίκων

Μέσα στο σύγχρονο οικονομικό και ανταγωνιστικό περιβάλλον η σημασία του ανθρώπινου κεφαλαίου είναι αδιαπραγμάτευτη για την ευημερία των επιχειρήσεων και η συνεχής εκπαίδευση του εργατικού δυναμικού αποτελεί μια μεγάλη πρόκληση για τα ίδια τα άτομα, τις επιχειρήσεις, τις κοινωνίες και την ευρωπαϊκή κοινότητα. Η συμβολή της εκπαίδευσης των ενηλίκων σε κάθε ένα από τα επίπεδα αυτά αντικατοπτρίζεται σε μια σειρά από μεταρρυθμιστικά προγράμματα που έλαβαν χώρα από τη συνθήκη της Λισσαβόνας μέχρι και σήμερα και είχαν ως άμεσο αποτέλεσμα την αύξηση της συμμετοχής σε δραστηριότητες διά βίου μάθησης. Διά βίου μάθηση είναι κάθε μαθησιακή δραστηριότητα η οποία αναλαμβάνεται καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής με σκοπό τη βελτίωση των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των εφοδίων, στο πλαίσιο μιας προσωπικής, κοινωνικής οπτικής και/ή μιας οπτικής που σχετίζεται με την απασχόληση. Ειδικότερα η έννοια της διά βίου εκπαίδευσης αποτελεί μια προσέγγιση των μορφωτικών δραστηριοτήτων όλων των μορφών (τυπικής, μη τυπικής εκπαίδευσης και άτυπης μάθησης) και όλων των επιπέδων, που επιτρέπει τη συγκρότησή τους σε ένα εκπαιδευτικό συνεχές, σε διαρκή αλληλεπίδραση με την κοινωνικό-οικονομική, πολιτική και πολιτισμική πραγματικότητα (Βεργίδης, 2001). Η διά βίου εκπαίδευση και μάθηση είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την έννοια της εκπαίδευσης ενηλίκων, η οποία ορίζεται ως οποιαδήποτε μαθησιακή δραστηριότητα ή πρόγραμμα σκόπιμα σχεδιασμένο από κάποιον εκπαιδευτικό φορέα, για να ικανοποιήσει οποιαδήποτε ανάγκη κατάρτισης ή ενδιαφέρον που ενδέχεται να πραγματοποιηθεί σε οποιοδήποτε στάδιο της ζωής ενός ανθρώπου που έχει υπερβεί την ηλικία της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και η κύρια δραστηριότητά του δεν είναι πλέον η εκπαίδευση. Τα οφέλη από τη διά βίου μάθηση είναι πολλαπλά σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο και ενδοεπιχειρησιακά τα οφέλη σχετίζονται με την ανάπτυξη γνώσεων σε θέματα για το περιβάλλον και τις συνθήκες εργασίας, τη συνειδητοποίηση των προβλημάτων στο χώρο εργασίας, την αλλαγή τρόπου σκέψης και δράσης, την καλλιέργεια ικανοτήτων και δεξιοτήτων, τη συμμετοχή σε διαδικασίες επίλυσης προβλημάτων, στοιχεία που αποτελούν οδηγούς κέρδους για την επιχείρηση. Στη περίπτωση του Δήμου Σερρών, τα προαναφερόμενα οφέλη της δια βίου εκπαίδευσης αφορούν την εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία των κοινωνικών επιχειρήσεων που διαχειρίζεται τα βιοαπόβλητα.

Αντικείμενο του έργου είναι η εκπαίδευση 60 ατόμων σε γνώσεις και δεξιότητες με στόχο την ενασχόλησή τους στη διαχείριση βιο αποβλήτων (κομποστοποίηση) και στην εισαγωγή τους και εκπαίδευσή τους στον τομέα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας. Μετά την εκπαίδευσή τους, θα αποκτήσουν τα απαραίτητα εφόδια στο συγκεκριμένο αντικείμενο ώστε να μπορέσουν να απασχοληθούν άμεσα στη διαχείριση βιοαποβλήτων και να αντιμετωπίσουν τις μεταβαλλόμενες ανάγκες και ιδιαιτερότητες της αγοράς εργασίας.

3.2 Περιεχόμενο του έργου και στόχοι του έργου

- Υλοποίηση εκπαιδευτικής εβδομάδας στην προτεινόμενη θεματολογία, διάρκειας 40 ωρών.
- Πιστοποίηση των γνώσεων και δεξιοτήτων των ωφελουμένων.

Οι στόχοι του έργου αφορούν:

- στη δυναμική προσαρμογή και αναβάθμιση των γνώσεων και δεξιοτήτων των ωφελουμένων,

- στη βελτίωση των επαγγελματικών προσόντων των ωφελουμένων
- στην εξοικείωση των ωφελουμένων με ένα διαρκώς μεταλλασσόμενο εργασιακό περιβάλλον, ώστε να προσαρμοστούν στις σύγχρονες αναπτυξιακές αναγκαιότητες της αγοράς εργασίας,

Περιοχή Παρέμβασης Έργου

Η περιοχή παρέμβασης περιλαμβάνει την ευρύτερη περιοχή του Δήμου Σερρών και του Δήμου Νέστου.

Σκοπός προγράμματος

Βασικός σκοπός του προγράμματος είναι η απόκτηση των εξειδικευμένων επαγγελματικών ικανοτήτων (γνώσεων, δεξιοτήτων & συμπεριφορών) που είναι αναγκαίες & ικανές για την αποτελεσματική εκτέλεση των επαγγελματικών καθηκόντων στην ειδικότητα του τεχνικού της διαχείρισης βιοαποβλήτων.

Επιμέρους στόχοι του προγράμματος

Οι εκπαιδευτικοί στόχοι που ορίζονται στο παρόν πρόγραμμα, είναι υψηλού επιπέδου και βρίσκονται σε αντιστοιχία με τα ζητούμενα προσόντα από τις επιχειρήσεις αλλά και τις εκπαιδευτικές ανάγκες των καταρτιζομένων, αναλύονται δε παρακάτω σε επίπεδο γνώσεων, δεξιοτήτων και συμπεριφορών (στάσεων).

- α) *Εκπαιδευτικοί στόχοι σε επίπεδο γνώσεων*
 - β) *Εκπαιδευτικοί στόχοι σε επίπεδο δεξιοτήτων*
 - γ) *Εκπαιδευτικοί στόχοι σε επίπεδο στάσεων και συμπεριφορών*
- * Να αντιλαμβάνονται το στρατηγικό ρόλο και τη σπουδαιότητα των λειτουργιών της κοινωνικής επιχείρησης στον τομέα των βιοαποβλήτων
 - * Να κατανοούν τα στάδια, τις επιμέρους διαδικασίες και τους παράγοντες που επηρεάζουν τη διαχείριση βιοαποβλήτων.
 - * Να αυξηθεί η αυτοπεποίθησή τους όσον αφορά την ικανότητά τους να αντεπεξέρχονται αποτελεσματικά στις απαιτήσεις της εργασίας τους.
 - * Να αντιμετωπίζουν ψύχραιμα πολύπλοκες καταστάσεις και να επιλέγουν το βέλτιστο τρόπο για να πραγματοποιούν μια εργασία.
 - * Να ενισχυθεί το αίσθημά της υπεύθυνης ανάληψης και ολοκλήρωσης συγκεκριμένων εργασιών, κυρίως μέσω των εφαρμογής των θεωρητικών τους γνώσεων στην πράξη.

- * Να εξαιρεθεί ο οποιοσδήποτε φόβος / άγχος που μπορεί να υπάρχει σχετικά με το νέο αντικείμενο εκπαίδευσής τους.
- * Να έχουν σωστή επαγγελματική συμπεριφορά.
- * Να κατανοήσουν την αξία της δια βίου μάθησης αναφορικά με την επαγγελματικής τους εξέλιξη.

3.3 Συνοπτικό περιεχόμενο προγράμματος

Η δομή του εκπαιδευτικού περιεχομένου του προγράμματος έγινε με δύο βασικούς (2) άξονες.

α) Την εξειδίκευση στο αντικείμενο κατάρτισης, προκειμένου οι καταρτιζόμενοι να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες που θα τους καταστούν ικανούς να λαμβάνουν τις κατάλληλες διαχειριστικές αποφάσεις, προκειμένου για ενεργή συμμετοχής τους σε επιχειρηματικό επίπεδο σε θέματα διαχείρισης βιοαποβλήτων, τόσο σε τοπικό όσο και διεθνές επίπεδο, αναφορικά με την προσαρμογή και την ανάπτυξη των εταιριών που εκπροσωπούν, στο σύγχρονο επιχειρησιακό περιβάλλον και τη νέα οικονομική πραγματικότητα.

Οι θεματικές ενότητες στα πλαίσια του άξονα εξειδίκευσης είναι:

- Διαχείριση Βιοαποβλήτων-Κομποστοποίηση
- Καινοτομία και επιχειρηματικότητα
- Κοινωνική Επιχειρηματικότητα
- Καινοτομία και Πράσινη Επιχειρηματικότητα
- Καινοτόμες εφαρμογές ΤΠΕ στις σύγχρονες επιχειρήσεις
- Καινοτομία και δικτύωση - Συστάδες Επιχειρήσεων (Clusters)
- Καινοτομία και επιχειρησιακή Εξωστρέφεια

β) Την πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση σε οριζόντια θέματα όπως :

- τις έννοιες και πρακτικές της τήρησης των κανόνων υγιεινής και ασφάλειας στους χώρους εργασίας, όπως οι κίνδυνοι στην εργασία, γενικές αρχές της πρόληψης, μέτρα προφύλαξης ώστε οι καταρτιζόμενοι να είναι ικανοί να λειτουργούν μέσα στο πλαίσιο σύγχρονων αντιλήψεων και κανόνων προστασίας της εργασίας
- τα βασικά σημεία της εργατικής νομοθεσίας και τα βασικά χαρακτηριστικά του ελληνικού συστήματος εργασιακών σχέσεων (εκπροσώπηση, διαπραγματεύσεις κλπ) και νομοθετικές ρυθμίσεις που αφορούν την επιχειρηματική δραστηριότητα
- τις βασικές αρχές λειτουργίας των επιχειρήσεων
- ενημέρωση για τη σημασία και τους τρόπους εφαρμογής της Αρχής της Μη Διάκρισης

3.4 Ανάλυση του εκπαιδευτικού περιεχομένου του προγράμματος σε εκπαιδευτικές ενότητες

Η ανάλυση του περιεχομένου του προτεινόμενου προγράμματος σε θεματικές ενότητες, καθώς και η βαρύτητα των επιμέρους ενότητων καθορίστηκαν με βάση:

- τη συμμετοχή τους στην απόκτηση γνώσεων και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και στάσεων, όπως αυτές προσδιορίστηκαν από τους στόχους του προγράμματος.

- Τη συμμετοχή τους στην απόκτηση επαγγελματικής εξειδίκευσης με επαρκή αριθμό ωρών θεωρητικής κατάρτισης και πρακτικής άσκησης.
- Τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.
- Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις εκπαιδευτικές ανάγκες των ωφελούμενων.

Συγκεκριμένα το θεωρητικό μέρος της εκπαιδευτικής εβδομάδας αποτελείται από τις παρακάτω εκπαιδευτικές ενότητες. Η ανάπτυξη των εννοιών ενισχύεται με ενεργητικές εκπαιδευτικές τεχνικές, που βοηθούν τους καταρτιζόμενους να συμμετάσχουν στην εκπαιδευτική διεργασία και αποσκοπούν στην οικοδόμηση ομαδικού πνεύματος και αλληλοεκτίμησης μεταξύ των καταρτιζόμενων.

Πιο συγκεκριμένα, κάθε εκπαιδευτική ενότητα υλοποιείται με τέτοιο τρόπο ώστε να ικανοποιεί τρία επίπεδα (γνώσεων, δεξιοτήτων, στάσεων) και τους εκπαιδευτικούς στόχους στα πλαίσια ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας του προτεινόμενου προγράμματος.

1. Βασικές αρχές λειτουργίας των επιχειρήσεων

Στην ενότητα αναπτύχθηκαν θέματα που αφορούν βασικές αρχές λειτουργίας των επιχειρήσεων και εφαρμογή σύγχρονων τρόπων οργάνωσης της παραγωγής και της εργασίας.

Περιεχόμενα

- Σύγχρονο οικονομικό περιβάλλον και επιπτώσεις για τις ελληνικές επιχειρήσεις (μεγέθη της οικονομίας, παγκοσμιοποίηση της αγοράς και μεταβολές στις ελληνικές επιχειρήσεις)
- Υφιστάμενη κατάσταση στις επιχειρήσεις σε εθνικό και τοπικό επίπεδο – προβλήματα & προοπτικές
- Βασικές αρχές λειτουργίας των επιχειρήσεων στο νέο περιβάλλον
- Διαγραφόμενες ανάγκες επιχειρήσεων: Εκσυγχρονισμός κτιριακού και μηχανολογικού εξοπλισμού, Εισαγωγή νέας τεχνολογίας στις λειτουργίες των επιχειρήσεων, Παραγωγή νέων ποιοτικών προϊόντων ή υπηρεσιών
- Λειτουργίες των επιχειρήσεων: χρηματοοικονομική, παραγωγή, μάρκετινγκ, πωλήσεις, ανθρωπίνι πόροι- στελέχωση, δημόσιες σχέσεις, διαφήμιση – προβολή
- Οργάνωση παραγωγής: σχεδιασμός προϊόντων και προσφερόμενων υπηρεσιών, επιλογή νέας τεχνολογίας και εξοπλισμού, παράγοντες που συμβάλλουν στην αποτελεσματική οργάνωση της επιχείρησης
- Οργάνωση εργασίας: ανάλυση εργασίας, σχεδίαση εργασίας, απαιτήσεις της θέσης εργασίας, χρονομέτρηση εργασίας και ποιότητα παρεχόμενων υπηρεσιών

Διάρκεια υλοποίησης ενότητας εκπαίδευσης: 8 ώρες

2. Κοινωνική Επιχειρηματικότητα

Σε αυτή την ενότητα θα αναπτυχθούν θέματα που αφορούν τη σχέση της Κοινωνικής Οικονομίας με την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα, την εξέλιξη της Κοινωνικής Οικονομίας, τα προβλήματα, τις αδυναμίες τις ευκαιρίες και τις προοπτικές που παρουσιάζει η Ελληνική οικονομία και πως ο «Τρίτος Τομέας» έρχεται να αποτελέσει απάντηση σε όλα τα παραπάνω.

Περιεχόμενα

- Ορισμοί, χαρακτηριστικά, σκοποί
- Αρχές της Κοινωνικής Οικονομίας και των Κοινωνικών Επιχειρήσεων
- Τομείς δραστηριότητας των Κοινωνικών Επιχειρήσεων και διαφορές από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις
- Η εξέλιξη του τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας στην Ελλάδα
- Χαρτογράφηση των δραστηριοτήτων του τομέα

- Καλές πρακτικές κοινωνικών επιχειρήσεων και φορέων του Τρίτου τομέα στην Ελλάδα
- Η Κοινωνική Οικονομία ως εναλλακτική πρόταση κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης
- Η συμβολή του Τρίτου τομέα στην απασχόληση, ανάπτυξη και κοινωνική συνοχή
- Θεσμοθετημένες και μη δραστηριότητες στην Κοινωνική Οικονομία στην Ελλάδα
- Μοντέλα Κοινωνικών Επιχειρήσεων και Φορέων Κοινωνικής Οικονομίας
- Η Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση (Κοιν.Σ.Επ.)
- Βιωσιμότητα, προοπτική και βήματα δημιουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων
- Υποστηρικτικοί Μηχανισμοί Επιχειρήσεων Κοινωνικής Οικονομίας
- Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και Προγραμματική Περίοδος 2014 - 2020
- Χρηματοοικονομικά Εργαλεία για την Ενίσχυση των Κοινωνικών Επιχειρήσεων
- Δίκτυα Κοινωνικών Επιχειρηματιών για Κοινωνική Καινοτομία και Ανάπτυξη
- Πρωτοβουλίες με Ισχυρό Κοινωνικό Αντίκτυπο: Καινοτομία, Δημιουργία Αξίας και Ανταγωνιστικό Πλεονέκτημα
- Μοντέλα Βιώσιμων Κοινωνικών Επιχειρήσεων και Μέτρηση Αξίας
- Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, Κοινωνικός Έλεγχος, Κοινωνικός Απολογισμός και Κοινωνική Λογιστική

Διάρκεια υλοποίησης ενότητας εκπαίδευσης: 8 ώρες

3. Καινοτομία Επιχειρηματικότητα και Πράσινη Επιχειρηματικότητα

Η εκτεταμένη ύφεση, ο σκληρός ανταγωνισμός και το συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον στον τομέα των επιχειρήσεων δημιουργούν την άμεση ανάγκη για την εύρεση νέων, καινοτόμων ιδεών οι οποίες θα δημιουργήσουν την ειδοποιό διαφορά της κάθε επιχείρησης, στοιχείο απαραίτητο για ένα τόσο απαιτητικό περιβάλλον. Η παρούσα ενότητα προσέγγισε τις δυο έννοιες, της Επιχειρηματικότητας και της Καινοτομίας, και αναλύθηκε ο ρόλος και η εφαρμογή τους στον επιχειρηματικό κόσμο.

Επίσης τα σημαντικά περιβαλλοντικά προβλήματα, όπως η αλλαγή του κλίματος, η τάση για ολοένα αυστηρότερη περιβαλλοντική νομοθεσία και η αυξανόμενη ζήτηση φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων και υπηρεσιών, φέρνουν αντιμέτωπες τις επιχειρήσεις με μια επιπρόσθετη πρόκληση: το πάντρεμα της επιχειρηματικής δραστηριότητας με την προστασία και την αναβάθμιση του περιβάλλοντος. Η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στη λειτουργία, τα προϊόντα και τις υπηρεσίες μιας επιχείρησης έχει πάψει να συνιστά ζήτημα ευαισθησίας και έχει αναδειχθεί σε προϋπόθεση για την επιβίωσή της. Στη συγκεκριμένη ενότητα αναλύθηκαν επίσης θέματα πράσινων επιχειρηματικών δράσεων και πρακτικών, οι οποίες συμβάλλουν στην αλλαγή του τρόπου με τον οποίο σκέπτονται και επιχειρούν οι επιχειρήσεις σήμερα.

Περιεχόμενα

- Έννοια και Μορφές Ανάπτυξης της Καινοτομίας
- Οι βασικές μέθοδοι εφαρμογής της Καινοτομίας
- Αξιολόγηση της δυνατότητας υλοποίησης μιας νέας επιχειρηματικής Ιδέας
- Το πλαίσιο της Στρατηγική Καινοτομίας
- Καινοτομία και επιχειρηματικότητα: Το μοντέλο της καινοτόμου επιχείρησης
- Επιχειρηματίας και Καινοτομία
- Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Εφαρμογή της Καινοτομίας
- Η Καινοτομία ως Ανταγωνιστικό Πλεονέκτημα
- Πότε μια καινοτόμος «ιδέα» αποτελεί επιχειρηματική ευκαιρία.
- Καινοτομία στην οργανωσιακή συμπεριφορά της επιχείρησης και ενδυνάμωση της δημιουργικότητας του ανθρώπινου δυναμικού
- Κουλτούρα Καινοτομίας

- Οι φάσεις της δημιουργικής διαδικασίας
- Τεχνικές Ενίσχυσης δημιουργικότητας και δημιουργίας νέων ιδεών
- Πηγές και μορφές χρηματοδότησης της καινοτομίας
- Δυνατότητες Χρηματοδότησης – Προγράμματα Ενίσχυσης της Καινοτομίας
- Οικολογία Καινοτομία - Πράσινη Οικονομία και Επιχειρηματικότητα
- Που πάει η ανακύκλωση και η κομποστοποίηση στο μέλλον: Η αναθεώρηση των οδηγιών 98/2008, 31/1999 & 62/1994 και οι νέοι ποσοτικοί στόχοι σε Ευρωπαϊκό, Εθνικό και Τοπικό επίπεδο.
- Τα πλεονεκτήματα των οικολογικών καινοτομιών για τη σύγχρονη επιχείρηση
- Η πράσινη επιχειρηματικότητα στην πράξη
- Πρασινίζοντας το επιχειρηματικό σχέδιο
- Η πράσινη επιχειρηματική λογική
- Πράσινα προϊόντα και υπηρεσίες
- Αλλάζοντας μια υφιστάμενη επιχείρηση σε πράσινη επιχείρηση
- Κοινωνικές Επιχειρήσεις και Τ.Α.- Ο νόμος 4019, οι ΚΟΙΝΣΕΠ, επιχειρησιακά σχέδια κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα για την εναλλακτική διαχείριση υλικών και προϊόντων.
- Εξοικονόμηση ενέργειας και ενεργειακή αποδοτικότητα
- Η κυκλική οικονομία και η Μηδενική Παραγωγή Αποβλήτων
- Γιατί κομποστοποίηση; Οι νομοθετικές υποχρεώσεις και τα πρώτα αναγκαία δήματα των Δήμων.
- Το διεθνές πετυχημένο πείραμα κοινωνικής οικονομίας στην πρόληψη, επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση, κομποστοποίηση. Το δίκτυο RReuse.
- Συμφέρει οικονομικά η Οικιακή Κομποστοποίηση στους Δήμους;-Βασικές παράμετροι για τη σωστή λειτουργία ενός κάδου οικιακής κομποστοποίησης.
- Η ποιότητα του παραγόμενου κομπόστ από αστικά και από προδιαλεγμένα βιοαπόβλητα.
- Ο βασικός εξοπλισμός της μονάδας Κομποστοποίησης και μετρήσεις βασικών παραμέτρων.
- Μείωση αποβλήτων και ανακύκλωση
- Βιώσιμα οικοδομικά υλικά
- Πράσινες προμήθειες
- Πράσινες μεταφορές
- Περιβαλλοντική διαχείριση και πιστοποίηση
- Εμπλοκή – ευαισθητοποίηση εργαζομένων – Ανάπτυξη κουλτούρας
- Προβολή και επικοινωνία (περιβαλλοντικές εκθέσεις, οικολογικά σήματα κλπ)
- Ευκαιρίες χρηματοδότησης
- Πράσινες εφαρμογές στη λειτουργία των επιχειρήσεων – Παραδείγματα
- Καλές Πρακτικές για την Αειφορία στον Τουρισμό
- Πράσινη επιχειρηματικότητα στον αγροδιατροφικό τομέα– Βιολογικά προϊόντα
- Πράσινες εφαρμογές στο Μεταποιητικό τομέα
- Πράσινες εφαρμογές στην κτηνοτροφία

Διάρκεια υλοποίησης ενότητας εκπαίδευσης: 8 ώρες

4. Αξιοποίηση της καινοτομίας και εφαρμογές ΤΠΕ στις σύγχρονες επιχειρήσεις- δικτύωση - Συστάδες Επιχειρήσεων (Clusters)- επιχειρησιακή Εξωστρέφεια

Πρωτεύοντα και αποφασιστικό ρόλο για την αναμόρφωση και αναδιάρθρωση των επιχειρησιακών λειτουργιών θα διαδραματίσουν οι τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ), που μπορούν να καταστήσουν τις επιχειρήσεις ανταγωνιστικές στο διεθνές και εγχώριο περιβάλλον και με προσφερόμενες υπηρεσίες προστιθέμενης

αξίας. Η δυναμική των ΤΠΕ για την ανάπτυξη και την καινοτομία στις επιχειρήσεις αποτελούν μέρος της της συγκεκριμένης ενότητας.

Περιεχόμενα

- Οι ΤΠΕ στον πυρήνα του νέου αναπτυξιακού προτύπου της χώρας
- Εμπόδια στρατηγικού χαρακτήρα
- Αδυναμίες στον τεχνικό σχεδιασμό και προγραμματισμό
- Χρηματοδότηση επενδύσεων στον κλάδο των ΤΠΕ
- Ψηφιακή επιχειρηματικότητα
- Επιπτώσεις εφαρμογών Cloud Computing στην ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας
- Ψηφιακές υπογραφές
- Κινητές πληρωμές και ευκαιρίες επιχειρηματικότητας
- Ηλεκτρονική τιμολόγηση

Οι μικρές ελληνικές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν ένα νέο διεθνοποιημένο περιβάλλον λειτουργίας με έντονες ανταγωνιστικές πιέσεις. Η αναζήτηση πολιτικών διαφοροποίησης σε εξειδικευμένες αγορές και οι συνέργειες με άλλες επιχειρήσεις αποτελούν μέσα αντιμετώπισης των ενδεχόμενων απειλών αυτών, καθώς και μετατροπής της κρίσης σε ευκαιρία. Στόχος της ενότητας αυτής είναι η ενημέρωση των καταρτιζόμενων επιχειρηματιών σχετικά με τα οφέλη που προκύπτουν από τη συμμετοχή τους σε συνεργατικούς σχηματισμούς. Οι ενημερωμένοι επιχειρηματίες σχετικά με τις συνθήκες, τους τύπους και τις μεθόδους ανάπτυξης συνεργατικών σχηματισμών αποτελούν κρίσιμη παράμετρο για τη δημιουργία θετικού κλίματος όσον αφορά την ανάπτυξη των επιχειρηματικών συνεργειών στην Ελλάδα.

Περιεχόμενα

- Καινοτομία-Συνεργασία-Δικτύωση
- Ορισμοί και βασικά χαρακτηριστικά – Θεσμικό πλαίσιο
- Κατηγοριοποίηση των clusters
- Βήματα ανάπτυξης συστάδων Επιχειρήσεων (clusters)
- Παράγοντες επιτυχίας ενός cluster σε κάθε φάση ανάπτυξης
- Ανασταλτικοί παράγοντες δημιουργίας ενός cluster
- Τα οφέλη από τη συμμετοχή των επιχειρήσεων σε συστάδες
- Βιομηχανική στρατηγική και ο ρόλος των cluster
- Συστάδες και ενσωμάτωση της καινοτομίας
- Πολιτικές και εργαλεία για την επιτυχή σύσταση και λειτουργία συστάδων Επιχειρήσεων
- Χρηματοδότηση των συστάδων
- Τεχνολογικά Πάρκα και θερμοκοιτίδες

Η συρρίκνωση της εσωτερικής αγοράς και η έλλειψη ρευστότητας αποτελούν απειλές για τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων. Η εξωστρέφεια είναι μια ουσιαστική διέξοδος από την ασφυκτική κατάσταση που επικρατεί στο επιχειρηματικό περιβάλλον. Στόχος της συγκεκριμένης ενότητας είναι να παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να μπορέσουν οι καταρτιζόμενοι επιχειρηματίες να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους εκτός συνόρων.

Περιεχόμενα

- Οι λόγοι που οδηγούν στην εξωστρέφεια
- Εθνική Στρατηγική και Εθνικό Σύστημα Καινοτομίας
- Μέτρα πολιτικής για την ανάπτυξη της εξωστρέφειας και της ανταγωνιστικότητας

- Καινοτομία και εξωστρέφεια-ευκαιρίες ανάπτυξης
- Η διάγνωση του επιπέδου της εξαγωγικής ετοιμότητας της εταιρείας
- Εξαγωγικό Marketing και εκπόνηση έρευνας αγοράς
- Διείσδυση σε νέες αγορές – Νομοθετικό πλαίσιο
- Όροι Παράδοσης (INCOTERMS) - Όροι Πληρωμής
- Συσκευασία & Labeling προϊόντων
- Τιμολογιακή πολιτική
- Τελωνειακά και φορολογικά θέματα - Ηλεκτρονικό τελωνείο
- Δίκτυα Διανομής
- Συμμετοχή σε εμπορικές εκθέσεις και αποστολές
- Διαπολιτισμική επικοινωνία και εξυπηρέτηση διεθνών πελατών

Διάρκεια υλοποίησης ενότητας εκπαίδευσης: 8 ώρες

5. Αρχές Υγιεινής και ασφάλειας στον χώρο εργασίας- Βασικές αρχές εργατικού δικαίου - Ενημέρωση για την εφαρμογή της αρχής της μη διάκρισης

Με την ενότητα αυτή οι καταρτιζόμενοι ανέπτυξαν ένα φάσμα γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων που θα τους καταστήσουν ικανούς να τηρούν τις βασικές αρχές υγιεινής και ασφάλειας, να αναγνωρίζουν παράγοντες που μπορεί να αποτελέσουν κίνδυνο για την υγεία και ασφάλεια, να αξιολογούν επαγγελματικούς κινδύνους, να χρησιμοποιούν μέσα ατομικής προστασίας και να συνεργάζονται με τις αρμόδιες ελεγκτικές υπηρεσίες για θέματα υποχρεώσεων και εργασιακών – ασφαλιστικών δικαιωμάτων τους και για θέματα υγιεινής και ασφάλειας στο χώρο εργασίας τους.

Περιεχόμενα

- Νομοθετικό πλαίσιο για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων
- Υποχρεώσεις εργοδωτών – δικαιώματα και υποχρεώσεις εργαζομένων,
- Πηγές ατυχημάτων στον χώρο εργασίας - κόστος των ατυχημάτων – πρόληψη ατυχημάτων
- Επαγγελματικός κίνδυνος
- Βασικές απαιτήσεις χώρων εργασίας - ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και εργασίας
- Μέσα ατομικής προστασίας
- Εργασίες στον Η/Υ
- Θέματα εργονομίας
- Αρμόδιες υπηρεσίες και οργανισμοί για την υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας.

Στόχος της συγκεκριμένης ενότητας είναι να γνωρίσουν οι συμμετέχοντες τα βασικά σημεία της υφιστάμενης εργατικής νομοθεσίας και τα βασικά χαρακτηριστικά του ελληνικού συστήματος εργασιακών σχέσεων (εκπροσώπηση, διαπραγματεύσεις κλπ).

Περιεχόμενα

- Το ελληνικό σύστημα εργασιακών σχέσεων
- Εισαγωγή στο εργατικό δίκαιο
- Κύρια εργασιακά και συνδικαλιστικά δικαιώματα εργαζομένων σε επιχειρήσεις
- Πλαίσιο της μισθωτής απασχόλησης (μόνιμη και εποχική)

Στα πλαίσια της ενότητας αυτής οι καταρτιζόμενοι γνώρισαν τη σημασία και τους κανόνες που διέπουν τη θεμελιώδη αρχή του ευρωπαϊκού δικαίου που αφορά την αρχή της μη διάκρισης.

Περιεχόμενα

- Η αρχή της μη διάκρισης – Ρόλος, σημασία και εφαρμογή στον εργασιακό χώρο καθώς και στο κοινωνικό και επαγγελματικό περιβάλλον
- Είδη διακρίσεων- καταπολέμηση των διακρίσεων και ποικιλομορφία
- Ισότητα ανδρών και γυναικών

Διάρκεια υλοποίησης ενότητας εκπαίδευσης: 8 ώρες

ΕΝΟΤΗΤΑ 4: Επιλογή βέλτιστης εκπαιδευτικής μεθόδου, τεχνικών και εργαλείων σε σχέση με το υπόβαθρο και τις ανάγκες επιμόρφωσης της ομάδας στόχου.

4.1 Εκπαιδευτικές μέθοδοι

4.1.1 Τεκμηρίωση Επιλογής Εκπαιδευτικών Μεθόδων

Τρεις είναι οι αφηγηριακές ιδέες σχετικά με την επιλογή των εκπαιδευτικών μεθόδων που θα χρησιμοποιηθούν στην εκπαιδευτική εβδομάδα του έργου.

⇒ Η πρώτη είναι ότι το πρόγραμμα κατάρτισης **απευθύνεται σε ενήλικες** και αυτό δημιουργεί την ανάγκη χρησιμοποίησης μεθόδων και τεχνικών που αντιστοιχούν στα χαρακτηριστικά των ενηλίκων.

⇒ Η δεύτερη είναι ότι το πρόγραμμα που θα ακολουθηθεί δεν αποτελεί μια γενική μαθησιακή διαδικασία αλλά συνιστά **επαγγελματική κατάρτιση σε συγκεκριμένα θεματικά αντικείμενα κατάρτισης** και αυτό δημιουργεί την ανάγκη η όλη εκπαιδευτική διαδικασία και οι εκπαιδευτικές μέθοδοι και τεχνικές που περιλαμβάνει να προσιδιάζουν στην απόκτηση επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων

Η τρίτη είναι ότι το πρόγραμμα **απευθύνεται τόσο σε ανέργους όσο και σε εργαζόμενους**, που αντιμετωπίζονται ως υποκείμενα της εργασιακής τους εξέλιξης. Στην περίπτωση των εργαζομένων η κατάρτιση δεν ταυτίζεται με τις στενές ανάγκες της θέσης εργασίας και της επιχείρησης στην οποία εργάζονται και αυτό δημιουργεί την ανάγκη και το εκπαιδευτικό περιεχόμενο αλλά και οι εκπαιδευτικές μέθοδοι και τεχνικές να ωθούν στην απόκτηση δεξιοτήτων που αυξάνουν τη δυνατότητα των καταρτιζόμενων να ενταχθούν σε Κοινωνικές επιχειρήσεων του τομέα ενδιαφέροντος του έργου το οποίο έχει να κάνει με την διαχείριση των βιοαποβλήτων γενικότερα και με την συγκεκριμένη δράση που έχει να κάνει με την κομποστοποίηση.

Οι προαναφερόμενες τρεις αφηγηριακές ιδέες μας οδηγούν στις εξής **παραδοχές**:

α) το ότι το πρόγραμμα αφορά κατάρτιση ενηλίκων σημαίνει ότι απαιτείται η σύνδεση της γνώσης με τα ειδικά χαρακτηριστικά του ενήλικα.

Ως τέτοια θεωρούνται τα εξής:

- είναι προσωπικότητα που τα βασικά της χαρακτηριστικά έχουν διαμορφωθεί,
- έχει ήδη καθορισμένες απόψεις, στάσεις και αντιλήψεις,
- έχει εμπειρίες ζωής και μάθησης.

Τα χαρακτηριστικά αυτά μας οδηγούν στη διατύπωση ορισμένων συνθηκών και προϋποθέσεων που διέπουν τη μαθησιακή διαδικασία στην εκπαίδευση ενηλίκων γενικά αλλά και στα συγκεκριμένα προγράμματα κατάρτισης:

4 ο/η καταρτιζόμενος/η έχει δικαίωμα και υποχρέωση συμμετοχής σε κάθε φάση της εκπαιδευτικής διαδικασίας

- 4 ο/η καταρτιζόμενος/η συμμετέχει ενεργά στην εκπαιδευτική διαδικασία όταν αυτή απαντά σε πραγματικές ανάγκες που έχει
- 4 η γνώση που θα αποκτήσει συνδέεται άμεσα με την υφιστάμενη εργασιακή δραστηριότητα και την προοπτική της επαγγελματικής του εξέλιξης και κινητικότητας στην περίπτωση των εργαζομένων και με την προοπτική ένταξης στο συγκεκριμένο τομέα της επιχειρηματικότητας στην περίπτωση που ο συμμετέχων είναι άνεργος
- 4 ο/η καταρτιζόμενος/η δεν κατακτά μόνο γνώση, αλλά χρειάζεται να μαθαίνει την αναλογική της χρησιμοποίηση

β) το ότι τα εκπαιδευτικά προγράμματα του έργου αφορούν **επαγγελματική κατάρτιση** και όχι μια γενική μαθησιακή διδασκαλία μας οδηγεί στις εξής παραδοχές:

η γνώση που θα αποκτήσει κάθε καταρτιζόμενος/η, πρέπει να συνδέεται άμεσα με την προοπτική της εργασιακής του εξέλιξης ή σε περίπτωση άνεργου στην εργασιακή του ένταξη

η γνώση που παρέχεται πρέπει να οδηγεί στην απόκτηση πρακτικών δεξιοτήτων

γ) το ότι το πρόγραμμα αφορά **κατάρτιση εργαζομένων σε επιχειρήσεις και σε άνεργου που ενδιαφέρονται να ενσωματωθούν στην Κοινωνική Επιχειρηματικότητα στον τομέα των βιοαποβλήτων** μας οδηγεί στις εξής αναγκαίες συνθήκες και παραδοχές:

Το γεγονός ότι οι ωφελούμενοι είναι εργαζόμενοι και άνεργοι ταυτόχρονα επηρεάζει τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό και απαιτεί την αξιοποίηση των κατάλληλων τεχνικών μεθόδων για τη δημιουργική αξιοποίησή της

Οι εκπαιδευόμενοι προσέρχονται στην κατάρτιση με συγκεκριμένους μαθησιακούς στόχους και επιδιώξεις και αναζητούν προφανή χρησιμότητα από την εκπαιδευτική δραστηριότητα για την προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξή τους

Τα κίνητρα συμμετοχής και το ενδιαφέρον των εργαζομένων για την επαγγελματική ανέλιξή τους υποδηλώνουν ανάγκες κατάρτισης σε διακλαδικά θέματα

Ως λογική συνέχεια των προαναφερόμενων οι εκπαιδευτικές μέθοδοι που θα εφαρμοστούν στην εκπαιδευτική εβδομάδα, διέπονται από τις εξής **αρχές**:

- 4 **Ανθρωποκεντρική διάσταση** και προσέγγιση της κατάρτισης ως μιας παιδαγωγικής πράξης πρωτεύουσας σημασίας όπου θεμελιώδη ρόλο διαδραματίζει η ομάδα των καταρτιζόμενων.
- 4 Κατοχύρωση της **συμμετοχικότητας των χρηστών** και ενίσχυση της κατάθεσης και του μετασχηματισμού των εμπειριών και των ικανοτήτων των καταρτιζόμενων.
- 4 **Εξατομικευμένη προσέγγιση** και υποστήριξη των καταρτιζόμενων, στη μαθησιακή πορεία τους.

4 Χρονική αλληλουχία και λογική συνέχεια.

4 **Αποφυγή των παθητικών μεθόδων εκπαίδευσης**, που δημιουργούν μια διαδικασία “συσσώρευσης πληροφοριών” για τον καταρτιζόμενο, αλλά έχουν ως μειονεκτήματα τον ανεπαρκή χρόνο για συλλογισμό και σύγκριση, την αδράνεια, την ανυπαρξία ελέγχου της διαδικασίας μάθησης και την έλλειψη ανατροφοδότησης.

4 Χρησιμοποίηση των ενεργητικών μεθόδων εκπαίδευσης μέσω των οποίων:

- Οι καταρτιζόμενοι/ες ενεργοποιούνται και τους δίνεται η ευκαιρία να επηρεάσουν την πρόοδο της μάθησής τους και να μοιραστούν την εμπειρία τους με τους άλλους.
- Οι εκπαιδευτικές γνώσεις που δίνονται στην ομάδα γίνονται αντικείμενο συζήτησης και εξάσκησης και καλλιεργείται η ικανότητα και η δημιουργικότητα για την εφαρμογή τους.
- Ο/η εκπαιδευτής/τρια έχει μια άμεση ανατροφοδότηση, εφόσον παρακολουθώντας τις διάφορες δραστηριότητες μπορεί να παρατηρεί κάθε άτομο και να έχει τη δυνατότητα να μεταβιβάζει αυτά που διδάσκει ανάλογα με την πρόοδο της ομάδας.

4.1.2 Εξατομικευμένη Προσέγγιση Ωφελούμενων για την επιλογή και προσαρμογή εκπαιδευτικών μεθόδων, εκπαιδευτικών τεχνικών, μέσων και εργαλείων

i. Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ωφελούμενων

Παρά την ύπαρξη των κοινών τυπικών χαρακτηριστικών της ομάδας, όπως η εργασιακή κατάσταση και εμπειρία σε κλάδους και τομείς της συγκεκριμένης οικονομικής δραστηριότητας, οι ωφελούμενοι έχουν και ιδιαίτερα διαφορετικά χαρακτηριστικά.

Οι ωφελούμενοι συνιστούν ένα ευρύ φάσμα ανθρώπων, καθένας από τους οποίους θα προσκομίζει τα δικά του πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα στη μαθησιακή κατάσταση. Συγκεκριμένα:

- Στην πρώτη ομάδα στόχου όπου είναι οι εργαζόμενοι, δημιουργείται η απαίτηση για άμεση επαγγελματική αποδοτικότητα των δράσεων κατάρτισης στην επαγγελματική τους εξέλιξη
- Στην δεύτερη ομάδα στόχου όπου είναι οι άνεργοι, δημιουργείται η απαίτηση για την ενσωμάτωση τους στην αγορά εργασίας του συγκεκριμένου κλάδου.
- Μερικοί είναι περισσότερο ενήλικες από τους άλλους και έτσι άλλοι αναζητούν ακόμα στην κατάρτιση την εξάρτηση και άλλοι την αυτονομία
- Όλοι αναπτύσσονται και εξελίσσονται, αλλά προς διαφορετικές κατευθύνσεις και με διαφορετικό ρυθμό
- Διαθέτουν διαφορετικό εκπαιδευτικό επίπεδο, βαθμό εμπειρίας και γνώσης καθώς επίσης και διαφορετικό βαθμό προθυμίας να χρησιμοποιήσουν τις πηγές εκπαίδευσης που τους παρέχονται για να βοηθηθεί η μαθησιακή διεργασία

- Έχουν μεγάλο φάσμα προθέσεων και αναγκών, άλλοι συγκεκριμένες ενώ άλλοι πιο γενικές αλλά σχετικές με το αντικείμενο κατάρτισης που θα παρακολουθήσουν
- Βρίσκονται σε διαφορετικά σημεία στην πορεία της μαθησιακής διαδικασίας και έτσι άλλοι απαιτούν να διδαχθούν τα πάντα και άλλοι θέλουν να ανακαλύπτουν τα πάντα μόνοι τους.
- Όλοι έχουν πλέον αποκτήσει τους δικούς τους τρόπους μάθησης, γεγονός που διαφοροποιεί σημαντικά τον έναν από τον άλλο.

ii. Διάγνωση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των ωφελούμενων

Η ένωση εταιρειών IDS- ΔΚΠ- IDEA και ιδιαίτερα η εταιρεία IDEA ΕΠΕ, η οποία εξειδικεύεται για πάνω από 20 χρόνια στον τομέα της κατάρτισης, μέσω των εμπλεκόμενων εμπειρών στελεχών κατάρτισης που θα διαθέσει, θα αναγνωρίσει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ωφελούμενων, πριν την έναρξη της υλοποίησης του κάθε προγράμματος κατάρτισης και θα προχωρήσει σε απαιτούμενες βελτιώσεις και προσαρμογές των εκπαιδευτικών μεθόδων, εκπαιδευτικών τεχνικών, εκπαιδευτικών εργαλείων και μέσων ώστε να ανταποκρίνονται αποτελεσματικότερα στις ιδιαίτερες ανάγκες και χαρακτηριστικά των ωφελούμενων κάθε προγράμματος κατάρτισης του έργου.

Τα στελέχη που εμπλέκονται στην ενέργεια κατάρτισης, θα προσδιορίσουν όλους εκείνους τους παράγοντες που μπορεί να εμποδίζουν την αποτελεσματικότητα στη διαδικασία μάθησης, όσο και τα μέτρα που θα χρησιμοποιηθούν για την υπερπήδηση των εμποδίων.

Το πρώτο ζήτημα είναι η εξέταση των προτιμώμενων τρόπων μάθησης από τους ωφελούμενους/ες καταρτιζόμενους/ες που έχουν επιλεγεί να συμμετέχουν στην εκπαιδευτική εβδομάδα του έργου. Είναι συχνό φαινόμενο κάθε καταρτιζόμενος/η να αναπτύσσει μέσω της εμπειρίας που έχει, έναν ή περισσότερους μαθησιακούς τρόπους που προτιμά.

Εξετάζεται λοιπόν ο βαθμός αποδοχής των περισσότερων εμφανιζόμενων τρόπων μάθησης όπως απόκτηση πληροφοριών, απομνημόνευση δεδομένων ή διεργασιών, αλλαγές που απορρέουν από την παρατήρηση άλλων, μάθηση που προέρχεται από την επιτυχημένη ολοκλήρωση κάποιου έργου, απρογραμμάτιστος πειραματισμός και εξερεύνηση.

Αυτά τα διαφορετικά χαρακτηριστικά και οι διαφορετικοί τρόποι μάθησης οδηγούν τα στελέχη κατάρτισης στην προσαρμογή των εκπαιδευτικών μεθόδων και στη σύναψη ενός άτυπου συμβολαίου μάθησης-εκπαιδευτικού συμβολαίου με την ομάδα των καταρτιζόμενων.

Σύμφωνα με αυτό, τα εμπλεκόμενα στελέχη μέσω του εκπαιδευτικού υπεύθυνου, του οργανωτικού υπεύθυνου και σε μεγάλο βαθμό μέσω των εκπαιδευτών του προγράμματος κατάρτισης, θα προσφέρει τη δυνατότητα κατάρτισης

και εξατομικευμένης προσέγγισης. Από την άλλη πλευρά ο/η καταρτιζόμενος/η θα καταβάλλει προσπάθεια να αποκτήσει τις προβλεπόμενες γνώσεις και δεξιότητες που επιδιώκεται να αποκτηθούν μέσω του προγράμματος και να οδηγηθεί σε εξετάσεις πιστοποίησης με επιτυχία (απόκτηση πιστοποίησης).

iii. Μέσα σύνδεσης του προγράμματος της εκπαιδευτικής εβδομάδας με τα χαρακτηριστικά των ωφελούμενων

Ο σκοπός της προσαρμογής των εκπαιδευτικών μεθόδων, τεχνικών, εργαλείων και μέσων και της εφαρμογής του εκπαιδευτικού συμβολαίου εστιάζεται στα εξής:

- Στην επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων που έχουν τεθεί σε επίπεδο γνώσεων και δεξιοτήτων
- Στη διαμόρφωση «επαγγελματικής προσωπικότητας» του καταρτιζόμενου
- Στην ικανοποιητική προετοιμασία των καταρτιζομένων για προσαρμογή και εξέλιξη σε διαφορετικά εργασιακά περιβάλλοντα

Για να πετύχει τα παραπάνω, τα στελέχη της ομάδας έργου, θα χρησιμοποιήσουν διάφορα μέσα – εργαλεία τόσο στη φάση της προετοιμασίας πριν και μέχρι την 1^η μέρα της έναρξης της υλοποίησης.

Στη διάρκεια προετοιμασίας, πριν την έναρξη του προγράμματος της εκπαιδευτικής εβδομάδας, σημαντικό ρόλο έχουν:

- Η διάγνωση των εκπαιδευτικών αναγκών των ωφελούμενων καταρτιζομένων, που έχουν ως προς τις γνώσεις και δεξιότητες κορμού και εξειδίκευσης που αφορά το αντικείμενο κατάρτισης που θα παρακολουθήσουν.

Μετά την έκδοση του Πρακτικού Επιλογής, την αποδοχή της συμμετοχής σε πρόγραμμα κατάρτισης της πράξης και πριν την έναρξη υλοποίησης της κατάρτισης, στελέχη της ομάδας έργου πραγματοποιούν τη διάγνωση αυτή, με εργαλεία όπως αυτά της **δομημένης συνέντευξης**, των **ερωτηματολογίων αξιολόγησης** σε επί μέρους τομείς των γνώσεων και δεξιοτήτων που αφορά το πρόγραμμα κατάρτισης καθώς και **ερωτηματολογίων αυτοαξιολόγησης**.

Η εφαρμογή της διαδικασίας αυτής, πριν την έναρξη των μαθημάτων κάθε προγράμματος κατάρτισης, με σκοπό να εφαρμοστούν εξατομικευμένα οι προϋποθέσεις μάθησης ενηλίκων σε σχέση με το προφίλ των ωφελούμενων του έργου, αποτελεί κρίσιμο παράμετρο κατά το σχεδιασμό των προγραμμάτων κατάρτισης με βάση τον προσδιορισμό των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της ομάδας των καταρτιζομένων κάθε τμήματος κατάρτισης και τη διάγνωση των εκπαιδευτικών και μαθησιακών της αναγκών γενικότερα (προσδοκίες, ελλείψεις σε γνώσεις, ικανότητες, επιθυμητές στάσεις και συμπεριφορές, προτιμώμενος τρόπο μάθησης κ.λπ.).

Ο εκπαιδευτικός υπεύθυνος του έργου, αξιοποιώντας τα παραπάνω αποτελέσματα της διαδικασίας διάγνωσης, θα προχωρήσει στην ενημέρωση των εκπαιδευτών του προγράμματος για το προφίλ των καταρτιζομένων.

Η εικόνα που αποκτάται για κάθε καταρτιζόμενο/η, βοηθάει σημαντικά στην προσαρμογή του σχεδίου οργάνωσης και ανάπτυξης της εκπαιδευτικής ύλης που έχει αναλάβει κάθε εκπαιδευτής καθώς επίσης και των εκπαιδευτικών τεχνικών, εκπαιδευτικών μέσων και των υλικών που θα χρησιμοποιηθούν.

4.2 Εκπαιδευτικές τεχνικές

Με βάση τα παραπάνω που αναπτύχθηκαν, η **μεθοδολογική προσέγγιση που θα ακολουθηθεί στην εκπαιδευτική εβδομάδα είναι:**

- ✓ να θέτει στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής διεργασίας τους εκπαιδευόμενους,
- ✓ να αξιοποιεί τις ιδιαίτερες εμπειρίες και τα βιώματα των ενηλίκων εκπαιδευομένων,
- ✓ να χαρακτηρίζεται από κλίμα ουσιαστικής επικοινωνίας, αλληλοσεβασμού και αλληλοεκτίμησης,
- ✓ να προάγει την ενεργητική συμμετοχή, την ανταλλαγή εμπειριών και την ευρετική πορεία προς τη γνώση,
- ✓ να διασφαλίζει τη μάθηση μέσω της πράξης,
- ✓ να ενθαρρύνει τη μετουσίωση των βιωμάτων σε επιστημονική και κριτική γνώση και
- ✓ να αναγνωρίζει και θα υποστηρίζει εξατομικευμένους μαθησιακούς ρυθμούς.

Όλα τα ανωτέρω μπορούν να διασφαλισθούν με τη δημιουργική αξιοποίηση των ανάλογων **εκπαιδευτικών τεχνικών**, που ενισχύουν την **ενεργητική συμμετοχή** των καταρτιζόμενων (Κόκκος, 2005β· Θεοδώρου, 2012).

4.2.1 Εκπαιδευτικές Τεχνικές που ενισχύουν την ενεργητική συμμετοχή καταρτιζόμενων

- **Εμπλουτισμένη εισήγηση:** Η εισήγηση συνίσταται στη μετάδοση συγκροτημένων γνώσεων και στην ανάλυση εννοιών από τον εκπαιδευτή σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα. Αν και η εισήγηση ως εκπαιδευτική τεχνική παρουσιάζει πολλές ασυμβατότητες με τις αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων, καθώς δεν επιτρέπει την ενεργητική συμμετοχή των καταρτιζόμενων και την παρακολούθηση εκ μέρους του εκπαιδευτή της μαθησιακής πορείας της ομάδας, αποτελεί ακόμη και σήμερα μία χρήσιμη τεχνική στο πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων, η οποία αν χρησιμοποιηθεί ακολουθώντας τις βασικές προϋποθέσεις μιας καλής εισήγησης μπορεί να έχει πλήθος θετικών αποτελεσμάτων. Στο παρόν έργο η τεχνική της εισήγησης θα αξιοποιηθεί μόνο στις περιπτώσεις που θα κριθεί ότι είναι η ενδεικνυόμενη τεχνική (όπως για παράδειγμα στην εισαγωγή ενός ζητήματος, στην ανάλυση ορισμένων εννοιών, στην παρουσίαση οδηγιών, στην ανακεφαλαίωση, στην εξαγωγή συμπερασμάτων κ.λπ.). Για να βελτιωθεί η χρήση της και να γίνεται πιο

ενδιαφέρουσα και αποτελεσματική θα εμπλουτίζεται με άλλες ενεργητικές εκπαιδευτικές τεχνικές, θα χρησιμοποιείται με φειδώ και θα εφαρμόζεται με κατάλληλες προδιαγραφές.

- **Ερωτήσεις – απαντήσεις:** πρόσβαση στη μάθηση μέσω ερωταποκρίσεων. Οι ερωτήσεις πρέπει να είναι διατυπωμένες με σαφήνεια, να απευθύνονται σε όλους, να αντιστοιχούν στις ανάγκες και τις δυνατότητες των εκπαιδευομένων, να δίνουν εναύσματα για σκέψεις και να ωθούν σε τεκμηριωμένους συλλογισμούς. Η τεχνική αυτή ενθαρρύνει την αυτενέργεια των εκπαιδευομένων και αναπτύσσει την κριτική τους ικανότητα, καλλιεργεί επικοινωνιακό και συμμετοχικό κλίμα και παρέχει στον εκπαιδευτή τη δυνατότητα διαπίστωσης των μαθησιακών αναγκών και δυνατοτήτων της ομάδας.
- **Συζήτηση:** ανταλλαγή απόψεων και πληροφοριών μέσα στην εκπαιδευτική ομάδα με στόχο τη σταδιακή προσέγγιση ενός θέματος. Η τεχνική αυτή είναι συγγενική προς την τεχνική των ερωτήσεων-απαντήσεων με τη διαφορά ότι στόχος της είναι η σε βάθος επεξεργασία ενός ζητήματος (οι ερωτήσεις-απαντήσεις εξετάζουν ένα ζήτημα λιγότερο συστηματικά). Συγκεντρώνει τα πλεονεκτήματα που αναφέρθηκαν στις ερωτήσεις – απαντήσεις και μπορεί να διεξαχθεί είτε στην ολομέλεια είτε σε ομάδες εργασίας. Ο εκπαιδευτής συντονίζει τη συζήτηση.

Οι συμμετέχοντες στην εκπαιδευτική εβδομάδα ανταλλάσσουν πληροφορίες /απόψεις επάνω σε κάποιο θέμα ή πρόβλημα, με σκοπό να φτάσουν σε εναλλακτικές λύσεις ή σε συμπεράσματα που συνδέονται με το αντικείμενο και τους στόχους του προγράμματος. Η τεχνική αυτή χρησιμοποιείται γιατί:

- Συμβάλλει στη δημιουργία ομαδικής (συλλογικής) συνείδησης
- Αυξάνει το βαθμό συμμετοχής των καταρτιζόμενων
- Επιτρέπει την παρουσίαση των ιδεών, εμπειριών και γνώσεων όλων των συμμετεχόντων
- Καλλιεργεί την ελεύθερη σκέψη και έκφραση
- Δημιουργεί ικανοποίηση από τη συμμετοχή στη λήψη συλλογικών αποφάσεων
- **Καταιγισμός ιδεών :** πολυεπίπεδη εξέταση ενός θέματος ή μιας κεντρικής έννοιας μέσω της παρακίνησης των συμμετεχόντων καταρτιζόμενων να προβούν σε ελεύθερη έκφραση ιδεών, απόψεων και εμπειριών. Ο εκπαιδευτής θέτει το ζήτημα-ερώτημα και ενθαρρύνει τους εκπαιδευόμενους να εκφράσουν με γρήγορο ρυθμό και αυθόρμητα τις ιδέες τους. Οι ιδέες καταγράφονται στον πίνακα και στη συνέχεια γίνεται κατηγοριοποίηση των ιδεών και σχολιασμός με την τεχνική των ερωτήσεων – απαντήσεων ή της συζήτησης. Τέλος, ο εκπαιδευτής προβαίνει στη σύνθεση όσων συζητήθηκαν.

Στα πλεονεκτήματα της τεχνικής αυτή συγκαταλέγονται ο υψηλός βαθμός συμμετοχής, η απελευθέρωση της σκέψης των καταρτιζόμενων, η αξιοποίηση των εμπειριών και της δημιουργικότητας των εκπαιδευομένων και η ανάπτυξη της ελεύθερης έκφρασης, της κριτικής σκέψης και της συνεργασίας.

- **Ασκήσεις:** εργασίες που εκπονούνται ομαδικά ή ατομικά με αντικείμενο την επεξεργασία ενός θέματος, την επίλυση ενός προβλήματος κ.λπ.. Μέσω των ασκήσεων προσδίδεται πρόσθετο ενδιαφέρον στη διδακτική ενότητα, συνδέεται η θεωρία με την πράξη, προωθείται η ενεργητική συμμετοχή και ενισχύεται η αυτοπεποίθηση των καταρτιζομένων.

Οι ασκήσεις μπορούν να πάρουν πολύ διαφορετικές μορφές όπως προβλήματα προς επίλυση, ερωτηματολόγια προς συμπλήρωση κλπ. Αναλύουν τα αποτελέσματα και εξάγουν συμπεράσματα. Η τεχνική αυτή χρησιμοποιείται γιατί:

- Συνδέεται η θεωρία με την πράξη
- Προωθείται η ενεργή συμμετοχή και απόκτηση δεξιοτήτων
- Οι καταρτιζόμενοι οδηγούνται σε δράση και ανάλυση των αποτελεσμάτων
- **Επίδειξη:** οι καταρτιζόμενοι παρατηρούν πρώτα τον εκπαιδευτή να εκτελεί μία πράξη και στη συνέχεια επαναλαμβάνουν υπό την καθοδήγησή του τη διαδικασία την οποία παρακολούθησαν (ασκήσεις με Η/Υ, συμπλήρωση εντύπου, επισκευή εξοπλισμού/μηχανήματος κ.ά.). Η επίδειξη θα αξιοποιηθεί στα εκπαιδευτικά αντικείμενα που επιδέχονται την τεχνική αυτή. Συγκεκριμένα, αυτή η εκπαιδευτική τεχνική είναι πολύ αποτελεσματική για την απόκτηση συγκεκριμένων πρακτικών γνώσεων και συνδυάζεται συνήθως με άλλες (εμπλουτισμένη εισήγηση, συζήτηση, ερωτήσεις-απαντήσεις κ.λπ.). Εφαρμόζεται κατεξοχήν σε εκπαιδευτικές ενότητες και θέματα με αντικείμενο την πληροφορική, χρήση κάποιας λογισμικής εφαρμογής για την εκτέλεση εργασιών, τα τεχνικά επαγγέλματα και άλλα συναφή).

Μεταξύ των πλεονεκτημάτων της τεχνικής αυτής συμπεριλαμβάνονται η ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των εκπαιδευομένων για το γνωστικό αντικείμενο, η δυνατότητα πρακτικής εφαρμογής του γνωστικού αντικειμένου με ρεαλιστικούς όρους και η πρόσβαση στη γνώση μέσω «της δοκιμής και του λάθους».

- **Ομάδες εργασίας:** οι καταρτιζόμενοι κατανέμονται σε μικρές ομάδες εργασίας, ανταλλάσσουν εμπειρίες ή εκπονούν ασκήσεις για ένα συγκεκριμένο θέμα και με σκοπό την πληρέστερη επεξεργασία της διδακτέας ύλης. Πρόκειται για μια εκπαιδευτική τεχνική που μπορεί να εφαρμόζεται ευέλικτα, σε κάθε εκπαιδευτική ενότητα σε συνδυασμό με άλλες τεχνικές. Πολλοί μελετητές της εκπαίδευσης ενηλίκων, υποστηρίζουν ότι η εργασία σε ομάδες αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της εκπαίδευσης ενηλίκων.

Μέσα από την εργασία σε ομάδες εξασφαλίζεται η ενεργητική συμμετοχή των εκπαιδευομένων, η επικοινωνία και αμοιβαιότητα μεταξύ των μελών, η ελευθερία έκφρασης και η καλλιέργεια ομαδικού πνεύματος. Σημαντικό επίσης πλεονέκτημα της τεχνικής αυτής είναι ότι προσφέρει το έναυσμα για μετασχηματισμό των απόψεων των εκπαιδευομένων. Οι καταρτιζόμενοι/ες συσκέπτονται, εκπονούν ασκήσεις και εργασίες, επιλύουν προβλήματα, γράφουν, διαβάζουν, αντλούν συμπεράσματα.

Για να λειτουργήσουν αποτελεσματικά οι ομάδες εργασίας, είναι σκόπιμο να τηρούνται οι ακόλουθες προδιαγραφές:

- Σύνθεση ομάδων – Ιδανικός αριθμός μελών τα πέντε άτομα.
- Στόχοι της εργασίας και οδηγίες του εκπαιδευτή
- Παρακολούθηση των ομάδων από τον εκπαιδευτή
- Παρουσίαση από τις ομάδες – σύνθεση.
- **Μελέτη περίπτωσης:** πρόκειται για **μορφή σύνθετης άσκησης**, κατά την οποία παρουσιάζεται ένα πραγματικό ή υποθετικό παράδειγμα στους καταρτιζόμενους, με σκοπό να αναλυθεί σε βάθος και να διερευνηθούν εναλλακτικές λύσεις στα προβλήματα που αναδύονται. Η τεχνική αυτή είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική για την καλύτερη κατανόηση του αντικειμένου, την εμπέδωση και εφαρμογή των θεωρητικών γνώσεων και την υποκίνηση της ευρετικής πορείας προς τη γνώση. Συμβάλλει στην ενεργό συμμετοχή των καταρτιζομένων, στην ανάπτυξη της κριτικής και αναλυτικής τους σκέψης, στην καλλιέργεια της ικανότητας λήψης αποφάσεων και επίλυσης προβλημάτων, στην ενίσχυση της καινοτομικής σκέψης.
- **Λύση Προβλήματος:** η τεχνική αυτή αποτελεί μια **εκτεταμένη μελέτη περίπτωσης**, που η διάρκειά της μπορεί να είναι λίγες ώρες έως αρκετές ημέρες. Εστιάζει στην εξέταση ενός προβλήματος, πραγματικού ή μη, που ενδιαφέρει άμεσα τους καταρτιζόμενους και τους κινητοποιεί να ασχοληθούν με την ανάλυσή του, την αναζήτηση λύσεων και τέλος τους ωθεί να επεξεργαστούν τρόπους εφαρμογής της λύσης που επέλεξαν. Σε γενικές γραμμές συγκεντρώνει τα πλεονεκτήματα της τεχνικής μελέτη περίπτωσης.

Στην εφαρμογή της, η τεχνική της λύσης του προβλήματος ακολουθεί τα εξής στάδια:

α) Παρουσίαση του προβλήματος

β) Μελέτη του προβλήματος και αναζήτηση λύσεων. Στο στάδιο αυτό μπορούν να χρησιμοποιηθούν τεχνικές, όπως η προσομοίωση, οι ομάδες εργασίας, ο καταιγισμός ιδεών, η συζήτηση. Ο συνδυασμός της μεθόδου αυτής με την προσομοίωση και άλλες ενεργητικές τεχνικές μεγιστοποιεί την αποτελεσματικότητά της.

- **Παιχνίδι ρόλων:** οι καταρτιζόμενοι υποδύονται ρόλους που συνδέονται με μια εξεταζόμενη κατάσταση στον επαγγελματικό ή στον κοινωνικό τομέα. Η τεχνική ευνοεί τη βαθύτερη κατανόηση της εξεταζόμενης κατάστασης, τη διαμόρφωση/ αλλαγή των στάσεων και της συμπεριφοράς των συμμετεχόντων και την εξάσκηση σε νέες μορφές συμπεριφοράς.

Το παιχνίδι ρόλων εφαρμόζεται κυρίως όταν επιδιώκεται η ανάλυση προβληματικών ή συγκρουσιακών καταστάσεων, που αφορούν ικανότητες, στάσεις, την επικοινωνία, τη συμπεριφορά.

Στα πλεονεκτήματα της τεχνικής αυτής συγκαταλέγονται επίσης η πλήρης ενεργοποίηση των συμμετεχόντων, η ανάπτυξη της επικοινωνιακής και διαπραγματευτικής τους ικανότητας και η ενίσχυση της προσαρμοστικότητας και αυτοπεποίθησής τους.

- **Προσομοίωση:** οι καταρτιζόμενοι συμμετέχουν νοητά στην αναπαράσταση μιας κατάστασης που ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Η προσομοίωση μοιάζει με το παιχνίδι ρόλων με τη διαφορά ότι οι καταρτιζόμενοι καλούνται να κατανοήσουν τον τρόπο σκέψης και συμπεριφοράς των εμπλεκόμενων και όχι να δράσουν με θεατρικό τρόπο. Αποτελεί άριστη τεχνική συνδυασμού της θεωρίας με την εφαρμογή της και συμβάλλει τόσο στη συμμετοχή των καταρτιζόμενων, όσο και στη διαμόρφωση της ικανότητάς τους να αναγνωρίζουν προβλήματα και να αντιμετωπίζουν πραγματικές καταστάσεις μέσα από τη μίμηση πράξεων. Οι καταρτιζόμενοι μαθαίνουν βιωματικά και αντιλαμβάνονται σε βάθος τις διάφορες μορφές συμπεριφοράς.
- **Αυτοκατευθυνόμενη μάθηση:** οι ενέργειες των ίδιων των εκπαιδευομένων οδηγούν στη μάθηση, η οποία προέρχεται από την απευθείας επαφή τους με τις μαθησιακές πηγές. Οι καταρτιζόμενοι, στηριζόμενοι στις δικές τους δυνάμεις, προχωρούν σταδιακά στην κατανόηση του μαθησιακού αντικειμένου. Ο ρόλος του εκπαιδευτή επικεντρώνεται στη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών και στην παροχή οδηγιών. Βασικό της πλεονέκτημα είναι ότι ενισχύεται η ικανότητα των εκπαιδευομένων να μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν. Παράλληλα, ενισχύεται η αυτοπεποίθηση και η υπευθυνότητά τους στην πορεία της μάθησης. Συνδυάζεται με την επόμενη εκπαιδευτική τεχνική, αυτή της εκπόνησης εργασίας-μέθοδος project.
- **Μέθοδος project:** οι καταρτιζόμενοι αναλαμβάνουν να ολοκληρώσουν μια εργασία (μικρή ή μεγάλη σε συνάρτηση με τη διάρκεια του προγράμματος ή της ενότητας), συνήθως ομαδικής. Το θέμα της επιλέγεται από τους ίδιους τους εκπαιδευόμενους ώστε να εμπίπτει στα ενδιαφέροντά τους. Οι εργασίες παρουσιάζονται στην ολομέλεια και ακολουθεί συζήτηση και εξαγωγή συμπερασμάτων. Ο εκπαιδευτής παραμένει σε ρόλο συμβούλου, καθοδηγεί διακριτικά και εμπυχώνει τους εκπαιδευόμενους. Η τεχνική αυτή αναπτύσσει την αναλυτική και συνθετική ικανότητα των εκπαιδευομένων, προάγει τη συνεργασία μεταξύ των μελών της εκπαιδευτικής ομάδας, καλλιεργεί την κριτική ικανότητά τους και επενεργεί στο μετασχηματισμό στάσεων.

Στην εκπαιδευτική εβδομάδα που θα πραγματοποιηθεί με τίτλο «Εξυπνη εξειδίκευση», αξιοποιούνται όλες αυτές οι εκπαιδευτικές τεχνικές, που **ποικίλουν και εναλλάσσονται** ανάλογα με τις συνθήκες και απαιτήσεις κάθε εκπαιδευτικής ενότητας, προκειμένου να επιτυγχάνονται τα βέλτιστα εκπαιδευτικά αποτελέσματα και να μη χάνουν οι συμμετέχοντες το ενδιαφέρον τους. Έτσι κατά την εκπαίδευση, χρησιμοποιείται **συνδυασμός των ενεργητικών τεχνικών**, καθώς με αυτόν τον τρόπο διευκολύνεται η συνεργασία εκπαιδευτή και εκπαιδευομένων. Ο Jaques (2001: 226 όπ. αναφ. στο Θεοδώρου, 2012 σ. 194) αιτιολογεί τη **σπουδαιότητα εναλλαγής ενός συνόλου τεχνικών** για τους ακόλουθους λόγους:

- ✓ Δεδομένου ότι οι τρόποι μάθησης των εκπαιδευομένων διαφέρουν, η χρήση διαφορετικών τεχνικών επιτρέπει το συνδυασμό διαφορετικών μαθησιακών προσεγγίσεων.

- ✓ Οι διαφορετικές τεχνικές παρέχουν ερεθίσματα και εμπειρίες που υποβοηθούν την αυτοσυγκέντρωση κάθε εκπαιδευομένου και την ενεργοποίηση του διαφορετικού τρόπου με τον οποίο μαθαίνει.
- ✓ Προσφέρουν ευκαιρίες για τροποποίηση της σχέσης που δομείται μεταξύ των εκπαιδευομένων, του εκπαιδευτή και του εκπαιδευτικού αντικειμένου, ώστε οι συμμετέχοντες να οδηγούνται αποτελεσματικότερα στη γνώση καθώς αναπτύσσονται νοητικά και συναισθηματικά κατά την πορεία του προγράμματος.
- ✓ Επιτυγχάνονται περισσότεροι εκπαιδευτικοί και μαθησιακοί στόχοι.
- ✓ Η ποικιλία μάθησης και αλληλεπίδρασης ενισχύει τις πιθανότητες βελτίωσης και αύξησης των επιλογών τους για την επαγγελματική τους ζωή μετά το πέρας του προγράμματος.
- ✓ Προσφέρουν δυνατότητα επιλογών στον εκπαιδευτή, καθόσον η εξέλιξη του προγράμματος είναι απρόβλεπτη.
- ✓ Ενισχύουν την ετοιμότητα και ευελιξία του εκπαιδευτή.
- ✓ Διευκολύνεται η αξιολόγηση που προσφέρει ανατροφοδότηση στον εκπαιδευτή

Προϋπόθεση για την επιτυχή αξιοποίηση των εκπαιδευτικών τεχνικών είναι **η στάθμιση και άλλων παραμέτρων του προγράμματος κατάρτισης, καθώς και η τήρηση προδιαγραφών σωστής εφαρμογής τους. Κριτήρια για την επιλογή των κατάλληλων, κατά περίπτωση, εκπαιδευτικών τεχνικών** αποτελούν:

- Ο εκπαιδευτικός σκοπός του προγράμματος: οι εκπαιδευτικές τεχνικές θα πρέπει να υποστηρίζουν τον εκπαιδευτικό σκοπό του προγράμματος.
- Το είδος και οι απαιτήσεις του μαθησιακού αντικειμένου.
- Οι μαθησιακοί τρόποι και τα εκπαιδευτικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευομένων.
- Το μαθησιακό κλίμα.
- Η χρονική διάρκεια του προγράμματος, καθώς και η χρονική στιγμή που θα εφαρμοστεί μία τεχνική.

4.3 Ο ρόλος των εκπαιδευτών στην αξιοποίηση των εκπαιδευτικών τεχνικών

Για τη δημιουργική και αποτελεσματική αξιοποίηση των εκπαιδευτικών τεχνικών καταλυτικός καθίσταται ο ρόλος του εκπαιδευτή. Για το σκοπό αυτό πριν την έναρξη υλοποίησης των προγραμμάτων κατάρτισης οι εκπαιδευτές θεωρητικής κατάρτισης θα συμμετάσχουν σε συναντήσεις εργασίας-συντονισμού, με τον εκπαιδευτικό υπεύθυνο. Κατά τη διάρκεια των συναντήσεων αυτών, οι εκπαιδευτές θα ενημερωθούν από τον εκπαιδευτικό υπεύθυνο, για τα χαρακτηριστικά και τις εκπαιδευτικές ανάγκες των καταρτιζομένων, για τους στόχους και το σκοπό του προγράμματος, τους τρόπους επιλογής και αποτελεσματικής σύνθεσης εκπαιδευτικών τεχνικών και τις μεθόδους χάραξης εκπαιδευτικής στρατηγικής, τις εκπαιδευτικές λειτουργίες του προγράμματος, τη συνεργασία μεταξύ των

συντελεστών και τις διαδικασίες αξιολόγησης του προγράμματος. Οι εκπαιδευτές θα έχουν έτσι την ευκαιρία να στοχαστούν πάνω στις δικές τους εκπαιδευτικές προσεγγίσεις και να τις συνδέσουν με τους στόχους του συγκεκριμένου προγράμματος και να λάβουν κατευθύνσεις, οδηγίες και υποδείγματα ορθής εφαρμογής των μεθόδων και τεχνικών που αναδεικνύονται ως κατάλληλες για την εν λόγω ομάδα.

4.4 Τα εποπτικά μέσα

Τα εποπτικά μέσα είναι ένας ακόμα βασικός παράγοντας για την υποστήριξη του έργου των εκπαιδευτών θεωρητικής κατάρτισης και την επιτυχή έκβαση των προγραμμάτων. Στα εποπτικά μέσα συγκαταλέγεται οτιδήποτε διευρύνει και προεκτείνει την παρέμβαση του εκπαιδευτή. Τα εποπτικά και εκπαιδευτικά μέσα που θα αξιοποιηθούν στο έργο για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της εκπαιδευτικής διεργασίας είναι έντυπο υλικό (φωτοτυπίες, άρθρα, βιβλία κ.λπ.), πίνακες και flipcharts, προβολείς, υπολογιστές και διαδίκτυο, παρουσιάσεις σε PowerPoint κ.λπ.

ΕΝΟΤΗΤΑ 5: Ανάπτυξη συστήματος αξιολόγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας με στόχο τη δημιουργία δεδομένων για τη βελτίωση της διαδικασίας μεταφοράς της γνώσης.

5.1 Αναγκαιότητα της αξιολόγησης εκπαιδευομένων

Το πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων είναι κατά τα τελευταία χρόνια έντονα αναπτυσσόμενο και έχει μεγάλη ζήτηση, προφανώς διότι ανταποκρίνεται στις τρέχουσες κοινωνικο-οικονομικές εξελίξεις. Ο διεθνής οικονομικός και εμπορικός ανταγωνισμός και οι αλλαγές στην αγορά εργασίας απαιτούν ευελιξία, προσαρμοστικότητα, ανανέωση μεθόδων εργασίας και διαρκή επιμόρφωση και εξειδίκευση. Από την άλλη μεριά, οι μετακινήσεις πληθυσμών και τα φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού απειλούν διάφορες ομάδες από τη συμμετοχή τους στο κοινωνικό και πολιτισμικό γίγνεσθαι, ενώ η κρίση παραδοσιακών αξιών και δομών κάνει απαραίτητη και ακόμη πιο ουσιαστική την έννοια της δια βίου εκπαίδευσης.

Οι δραστηριότητες κατάρτισης εργαζομένων και ανέργων πολλαπλασιάστηκαν τα τελευταία χρόνια με ραγδαίους ρυθμούς τόσο στην Ελλάδα όσο και στις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως αποτέλεσμα μιας ταχύρρυθμης αναδιάρθρωσης της παραγωγικής διαδικασίας και ως στοιχείο μιας ριζικής αναδιοργάνωσης της εργασιακής διαδικασίας, που πρώτιστα συνδέονται με τις τεχνολογικές μεταβολές και τις επιπτώσεις τους. Βασικό παράγοντα της ποσοτικά σημαντικής ανάπτυξης των δραστηριοτήτων κατάρτισης αποτέλεσαν και αποτελούν οι σημαντικού ύψους δαπάνες, προερχόμενες σε μεγάλο ποσοστό από κρατικές επιδοτήσεις και επιχορηγήσεις διαφόρων ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σήμερα στην Ελλάδα, και πιο συγκεκριμένα κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες, η εκπαίδευση ενηλίκων αναπτύσσεται με αλματώδη βήματα και εξελίσσεται σε εκπαιδευτικό κλάδο με ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες σε στελέχη, υποδομές, εκπαιδευτικό υλικό και κυρίως εκπαιδευτές. Τα προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων και ιδιαίτερα τα προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης απορροφούν σημαντικούς εθνικούς και κοινοτικούς πόρους, απασχολούν χιλιάδες εργαζόμενους (στελέχη και εκπαιδευτές) και συμβάλλουν στις προσπάθειες οικονομικού και κοινωνικού εκσυγχρονισμού, καθώς και στην αντιμετώπιση της ανεργίας και άλλων οξυμένων προβλημάτων, όπως η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός.

5.2 Διαδικασία αξιολόγησης

Η αξιολόγηση των προγραμμάτων κατάρτισης περιλαμβάνει την αξιολόγηση όλων των συστατικών του μερών, όπως είναι οι εκπαιδευτές, οι εκπαιδευόμενοι, οι επιχειρήσεις πρακτικής άσκησης (κατά περίπτωση), το αναλυτικό πρόγραμμα κ.λπ.. Οι Shadish, Cook, Leviton (1991, όπ. αναφ. στο Καραλής, 2005, σ. 20) αναφέρουν ότι κατά την αξιολόγηση προγραμμάτων θα πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη την εσωτερική δομή και λειτουργίες του προγράμματος (ανθρώπινο δυναμικό, ωφελούμενους κ.λπ.), τις επιδράσεις και περιορισμούς του υφιστάμενου πλαισίου και τον τρόπο που πραγματοποιείται η κοινωνική αλλαγή.

Η διαδικασία λοιπόν της αξιολόγησης τοποθετεί το πρόγραμμα σε συγκεκριμένο πλαίσιο εφαρμογής και διερευνά τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ του πλαισίου, των παραγόντων και των συντελεστών του προγράμματος, προκειμένου να αναδειχθούν τόσο τα αναμενόμενα και μετρήσιμα αποτελέσματα όσο και τα ποιοτικά, μη μετρήσιμα και μη αναμενόμενα και να διατυπωθούν συμπεράσματα και προτάσεις για μελλοντικές παρεμβάσεις (Καραλής, 2005 σ. 21).

Η διαδικασία της αξιολόγησης αποτελείται από τον αναλυτικό σχεδιασμό, τη διεξαγωγή της αξιολόγησης και την κοινοποίηση των αποτελεσμάτων. Κατά το σχεδιασμό της αξιολόγησης της εκπαιδευτικής εβδομάδας θα προσδιοριστούν οι στόχοι της αξιολόγησης, ο τύπος και το μοντέλο, ο βαθμός συμμετοχής των συντελεστών και οι χρήσεις των αποτελεσμάτων. Ειδικότερα κατά το σχεδιασμό θα αναλυθούν όλοι οι παράγοντες και τα στοιχεία που επηρεάζουν την αξιολόγηση και συγκεκριμένα θα πραγματοποιηθεί:

- Ανάλυση του σκοπού, των στόχων και του πλαισίου υλοποίησης του προγράμματος. Για τον προσδιορισμό των στοιχείων αυτών θα μελετηθούν και οι εκθέσεις αξιολόγησης προηγούμενων προγραμμάτων, τα συμπεράσματα και οι διατυπωμένες προτάσεις των εκθέσεων αυτών.
- Διερεύνηση και ανάλυση των αναγκών του φορέα υλοποίησης και των συμμετεχόντων.
- Προσδιορισμός και ανάλυση των απαιτήσεων της Αναθέτουσας Αρχής μέσω της επισκόπησης του αναλυτικού τεύχους προκήρυξης, των στόχων του προγράμματος, το νομοθετικό πλαίσιο σε σχέση με την υλοποίηση και αξιολόγηση προγραμμάτων κατάρτισης κ.λπ..
- Προσδιορισμός των αποδεκτών αξιολόγησης.

Κατά τη διεξαγωγή της αξιολόγησης θα προσδιοριστούν τα αντικείμενα, οι άξονες και οι δείκτες αξιολόγησης, αν και το γενικό τους πλαίσιο θα καθοριστεί κατά το σχεδιασμό. Στο πλαίσιο αυτό θα αναλυθεί το πρόγραμμα στα συστατικά του μέρη και θα καθοριστεί τι αξιολογείται, πώς αξιολογείται και με βάση ποιες παραδοχές καθορίζεται η αξία του ή η ανταπόκρισή του στους στόχους του προγράμματος (Καραλής, 2005, σ.62). Κατά την επιλογή των αντικειμένων και των αξόνων αξιολόγησης θα ληφθούν υπόψη οι ιδιαιτερότητες και ανάγκες του συγκεκριμένου προγράμματος, θα αξιοποιηθεί η εμπειρία της Ομάδας Έργου από την αξιολόγηση αντίστοιχων εκπαιδευτικών δράσεων, θα συζητηθεί με τους εκπαιδευτές, θα μελετηθεί η σχετική βιβλιογραφία αλλά και οι εκθέσεις αξιολόγησης προηγούμενων προγραμμάτων και θα δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στην επίτευξη επαρκούς κάλυψης όλων των συστατικών και παραμέτρων του προγράμματος και στην αποφυγή επικαλύψεων και κενών.

Η αξιολόγηση θα περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία (ενδεικτικά):

- Αξιολόγηση σχεδιασμού προγράμματος κατάρτισης / περιεχομένου του προγράμματος – εκπαιδευτικού έργου.
- Αξιολόγηση οργάνωσης και υλοποίησης του προγράμματος.
- Αξιολόγηση εκπαιδευτών.
- Αξιολόγηση καταρτιζομένων – ικανοποίηση προσδοκιών καταρτιζομένων.

Αποδέκτες και τρόποι κοινοποίησης αποτελεσμάτων αξιολόγησης

Η διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης πρότασης για τη διαδικασία της αξιολόγησης περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τον προσδιορισμό των αποδεκτών, οι οποίοι αποτελούν πηγές πληροφόρησης αναφορικά με την εξέλιξη του προγράμματος. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης θα κοινοποιηθούν σε όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς ή φυσικά πρόσωπα που συμμετέχουν ή επηρεάζονται από την υλοποίηση ή τα αποτελέσματα του προγράμματος.

Στο πλαίσιο αυτό θα προσδιοριστούν οι αποδέκτες της κατάρτισης στους οποίους περιλαμβάνονται (ενδεικτικά):

- Η Αναθέτουσα Αρχή και τα στελέχη της που εμπλέκονται στην υλοποίηση της πράξης.
- Οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα (εκπαιδευτές, εκπαιδευόμενοι, στελέχη του προσφέροντος).

Για την κοινοποίηση των αποτελεσμάτων, των συμπερασμάτων και προτάσεων της αξιολόγησης στους αποδέκτες συντάσσεται έκθεση αξιολόγησης. Η έκθεση αξιολόγησης θα κοινοποιηθεί στην Αναθέτουσα Αρχή.

Εργαλεία και Μέσα για την αξιολόγηση των προγραμμάτων

Τα εργαλεία και τα μέσα που χρησιμοποιεί ο προσφέρων για την αξιολόγηση της εκπαίδευσης:

- Έντυπο αξιολόγησης εκπαιδευτών θεωρίας από εκπαιδευόμενους
- Έντυπο αυτοαξιολόγησης εκπαιδευτών θεωρίας
- Έντυπο αξιολόγησης εκπαιδευομένων από εκπαιδευτές θεωρίας
- Έντυπο αυτοαξιολόγησης εκπαιδευομένων
- Έντυπο αξιολόγησης εκπαιδευτικού προγράμματος από εκπαιδευτές θεωρίας

- Έντυπο αξιολόγησης εκπαιδευτικού προγράμματος - θεωρίας από εκπαιδευόμενους

Τα εργαλεία - έντυπα αξιολόγησης θα προσαρμοστούν στις ιδιαιτερότητες και ανάγκες των συγκεκριμένων προγραμμάτων κατάρτισης κατά τη δραστηριότητα του Αναλυτικού σχεδιασμού της διαδικασίας αξιολόγησης.

Η επεξεργασία των ερωτηματολογίων γίνεται με το ολοκληρωμένο σύστημα Διαχείρισης Επιχειρησιακών Πόρων Argus ERP που διαθέτει ο προσφέρων, το οποίο δίνει τη δυνατότητα εξαγωγής συμπερασμάτων και εκθέσεων για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, τους εκπαιδευτές και τους καταρτιζόμενους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΔΙΑΓΝΩΣΗΣ ΑΝΑΓΚΩΝ

1. Ονοματεπώνυμο Ερωτώμενου: _____

2. Ειδικότητα _____

3. Νομός _____ Απασχόλησης _____

4. Φύλο

Άνδρας

Γυναίκα

5. Ηλικία

18-34

35-54

55 και άνω

6. Οικογενειακή κατάσταση

Άγαμος /η

Έγγαμος /η

Διαζευγμένος /η

Χήρος /α

7. Εκπαιδευτικό Επίπεδο

Αναλφάβητος-η

Απόφοιτος Δημοτικού

Απόφοιτος Γυμνασίου

Απόφοιτος Λυκείου

Μεταλυκειακή Εκπαίδευση

Απόφοιτος ΑΕΙ-ΤΕΙ

Μεταπτυχιακές Σπουδές

8. Άλλες Γνώσεις

Αντικείμενο

Επίπεδο

1. _____

2. _____

	ΠΟΛΥ ΚΑΛΟ	ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΟ	ΑΡΧΑΡΙΟ
	1	2	3
	1	2	3

3. _____	1	2	3
4. _____	1	2	3

	<u>Ειδικότητα</u>	<u>Χρόνια</u>
9. Συνολική προϋπηρεσία	_____	[_____]
	_____	[_____]
	_____	[_____]
	_____	[_____]

10. Σε πόσες επιχειρήσεις έχετε εργασθεί μέχρι σήμερα:

1 Επιχείρηση	2-5 Επιχειρήσεις	6-10 Επιχειρήσεις	Άνω των 10 Επιχειρήσεων
1	2	3	4

11. Παρακαλώ καταγράψτε τα βασικά καθήκοντα της θέσης εργασίας σας.

Καθήκον 1. _____

Καθήκον 2. _____

Καθήκον 3. _____

Καθήκον 4. _____

Καθήκον 5. _____

12. Ποιες γνώσεις θεωρείτε ότι είναι απαραίτητες για να ανταπεξέλθετε στο προτεινόμενο αντικείμενο απασχόλησης; (παρακαλώ αναφέρατε τις γνώσεις και σημειώστε για κάθε μία με χ ή ✓ αν την έχετε ή θέλετε να την αποκτήσετε)

Γνώσεις	Την έχω	Θέλω να την αποκτήσω
1.	☐	☐
2.	☐	☐
3.	☐	☐
4.	☐	☐
5.	☐	☐
6.	☐	☐

13. Ποιες από τις παρακάτω δεξιότητες θεωρείτε πως είναι απαραίτητες για να ανταπεξέλθετε στο προτεινόμενο αντικείμενο απασχόλησης;

Νοητικές δεξιότητες
(Θεωρία και συμπεριφορές)

- Προφορική επικοινωνία
- Γραπτή επικοινωνία
- Αναγνώριση και επίλυση προβλημάτων
- Οργάνωση και προγραμματισμός δραστηριοτήτων
- Προσαρμοστικότητα
- Αυτονομία – πρωτοβουλία
- Δημιουργικότητα
- Αντοχή στο στρες, αποτελεσματικότητα σε συνθήκες πίεσης
- Γνώση προϊόντων, υπηρεσιών και τιμών
- Χρήση Ηλεκτρονικών Υπολογιστών
- Γνώσεις Ξένων Γλωσσών
- Εξειδικευμένες θεωρητικές γνώσεις
(Λογιστική, Μηχανολογία, Σχέδιο, άλλες θεωρητικές γνώσεις ακαδημαϊκού χαρακτήρα)

Τεχνικές δεξιότητες
(Πρακτικές δεξιότητες)

- Εντοπισμός και επισκευή βλαβών
- Χειρισμός μηχανημάτων και οχημάτων
- Οδήγηση αυτοκινήτων, φορτηγών και λεωφορείων
- Χειρισμός ηλεκτρονικού εξοπλισμού
- Ανύψωση βαρών
- Καλή φυσική ικανότητα
- Διαχείριση οικονομικών πόρων
- Τήρηση αυστηρών κανόνων Υγιεινής & Ασφάλειας

14. Διαπροσωπικές δεξιότητες

☐ Διοίκηση ομάδας συνεργατών	☐ Εξυπηρέτηση πελατών
☐ Διαπραγματευτική ικανότητα	☐ Ικανότητες εκπαίδευσης πελατών και συνεργατών
☐ Επικοινωνιακό χάρισμα	☐ Πειθώ
☐ Ηγετικό χάρισμα	☐ Αποτελεσματικός χειρισμός αντιρρήσεων και παραπόνων

15. Ποιες από τις παρακάτω δυσκολίες θεωρείτε ότι θα αντιμετωπίζετε στην εργασία σας;

- Έλλειψη γνώσεων και κατάρτισης
- Έλλειψη εμπειρίας στο αντικείμενο εργασίας μου
- Πίεση Χρόνου
- Δύσκολο ωράριο – Δυσαρμονία οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής
- Δύσκολες συνθήκες εργασίας, ανθυγιεινό περιβάλλον
- Απαίτηση ιδιαίτερης φυσικής ικανότητας (όπως π.χ μυική δύναμη)
- Ασαφής περιγραφή Καθηκόντων
- Δυσκολία επικοινωνίας μέσα στην επιχείρηση
- Έλλειψη κατάλληλου εξοπλισμού και εργαλείων
- Άλλοι λόγοι (αναφέρετε) _____

16. Ποια αρχική εκπαίδευση θεωρείτε ότι απαιτείται για το προτεινόμενο αντικείμενο απασχόλησης;

<u>Επίπεδο Σπουδών</u>	<u>Τίτλος Σπουδών</u>
☐ Δίπλωμα σχολής ΟΑΕΔ	_____
☐ Απολυτήριο Τεχνικού λυκείου (ΤΕΕ, ΤΕΛ κλπ)	_____
☐ Μεταλυκειακή εκπαίδευση (ΙΕΚ, ΚΕΚ, κλπ)	_____
☐ ΑΕΙ	_____
☐ ΤΕΙ	_____
☐ Μεταπτυχιακό	_____
☐ Άλλο _____	_____
☐ Δεν απαιτείται	_____

17. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι τα προσόντα σας επαρκούν για να παραμείνετε ανταγωνιστικοί στο αντικείμενο της εργασίας σας;

Πολύ	Αρκετά	Μέτρια	Λίγο	Καθόλου
1	2	3	4	5

18. Πόσο σημαντική θεωρείτε την συμμετοχή σας σε πρόγραμμα κατάρτισης;

Πολύ	Αρκετά	Μέτρια	Λίγο	Καθόλου
1	2	3	4	5

19. Έχετε παρακολουθήσει στο παρελθόν κάποιο πρόγραμμα κατάρτισης;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Προγράμματα Κατάρτισης Αντικείμενο εκπαίδευσης	Χρονική Διάρκεια (σε μήνες)
1. _____	[_____]
2. _____	[_____]
3. _____	[_____]
4. _____	[_____]

5. _____ [_____]

20. Κατά πόσο πιστεύετε πως οι καταρτίσεις που παρακολουθήσατε βοήθησαν στην αναβάθμιση των προσόντων σας;

Πολύ	Αρκετά	Μέτρια	Λίγο	Καθόλου
1	2	3	4	5

21. Σε ποια αντικείμενα θα επιθυμούσατε εσείς να παρακολουθήσετε πρόγραμμα κατάρτισης;

Αντικείμενο Κατάρτισης	Προτεινόμενη περίοδος υλοποίησης (μήνες)	Προτεινόμενη Διάρκεια (σε μήνες)
1. _____	από [____] έως [____]	[_____]
2. _____	από [____] έως [____]	[_____]
3. _____	από [____] έως [____]	[_____]
4. _____	από [____] έως [____]	[_____]

Όνοματεπώνυμο Ερευνητή _____

Παραδοτέο 3.1.3 «Διερεύνηση των δεξιοτήτων των εμπλεκόμενων ομάδων καθώς και των αναγκών κατάρτισης τους» (Investigate the training& skills needs of the groups involved)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΩΝ ΑΠΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΟΥΣ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΟΥ:			
		ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:	

ΟΔΗΓΙΕΣ: παρακαλούμε να αξιολογήσετε τους εκπαιδευτές σας ως προς τα παρακάτω με απόλυτη ειλικρίνεια, όπου 5= εξαιρετικός, 4= πολύ καλός, 3= ικανοποιητικός, 2= κάτω του μετρίου και 1= απαράδεκτος)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΩΝ ΘΕΩΡΙΑΣ							
1. Επιστημονική γνώση αντικειμένου								
2. Πρακτικές γνώσεις – εμπειρία								
3. Παρουσίαση νέων επιστημονικών γνώσεων / προσεγγίσεων								
4. Μεταδοτικότητα γνώσεων								
5. Οργάνωση – ομοιογένεια υλικού								
6. Παροχή σημειώσεων και εκπαιδευτικού υλικού								
7. Αξιοποίηση του χρόνου διδασκαλίας								
8. Επάρκεια χρησιμοποίησης εποπτικού υλικού & εκπαιδευτικών μέσων								
9. Συνέπεια στην τήρηση του ωρολογίου προγράμματος								
10. Παρουσία – Εμπνεόμενη συμπάθεια								

Παραδοτέο 3.1.3 «Διερεύνηση των δεξιοτήτων των εμπλεκόμενων ομάδων καθώς και των αναγκών κατάρτισης τους» (Investigate the training& skills needs of the groups involved)

11. Λεξιλόγιο- Ευφράδεια- Επίπεδο διατύπωσης								
12. Δυνατότητα επικοινωνίας και εμπύχωσης των εκπαιδευομένων								
13. Δημιουργικό – κριτικό πνεύμα								
14. Ικανότητα συνεργασίας - προσαρμοστικότητα								

Σχόλια – Παρατηρήσεις:

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ ΑΠΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΟΥΣ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΟΥ:			
		ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:	

Πιστεύουμε ότι η γνώμη σας για τη διοργάνωση και διεξαγωγή του προγράμματος είναι πολύτιμη και θα βοηθήσει στον προγραμματισμό των μελλοντικών μας δραστηριοτήτων. Σας παρακαλούμε λοιπόν να συμπληρώσετε με ειλικρίνεια στις παρακάτω ερωτήσεις.

1. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (Παρακαλούμε να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις βάζοντας σε κύκλο το βαθμό που αντιπροσωπεύει περισσότερο τις απόψεις σας (όπου 5= εξαιρετικό, 4= πολύ καλό, 3= καλό, 2= μέτριο, 1= απaráδεκτο)					
1.1. Σε ποιο βαθμό θα είχε πρακτική αξία στην εργασία σας;	5	4	3	2	1
1.2. Υπήρξε παρουσίαση νέων ιδεών, μεθόδων, απόψεων;	5	4	3	2	1
1.3. Πως αξιολογείτε την οργάνωση του εκπαιδευτικού προγράμματος;	5	4	3	2	1
1.4. Σε ποιο βαθμό ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες σας ως προς την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων;	5	4	3	2	1
1.5. Σε ποιο βαθμό συνιστάτε την επανάληψή του;	5	4	3	2	1
1.6. Σύγχρονο	5	4	3	2	1
1.7. Πρακτικό, με αποτέλεσμα την εξειδίκευση	5	4	3	2	1
1.8. Σύνδεση με νέες τεχνολογίες/ νέα συστήματα παραγωγής/ διοίκησης	5	4	3	2	1
1.9. Πλήρες ως προς το εκπαιδευτικό περιεχόμενο	5	4	3	2	1
2. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ (Παρακαλούμε να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις βάζοντας σε κύκλο το βαθμό που αντιπροσωπεύει περισσότερο τις απόψεις σας (όπου 5= εξαιρετική, 4= πολύ καλή, 3= καλή, 2= μέτρια, 1= απaráδεκτη)					
2.1. Πληρότητα επιστημονικής κάλυψης του αντικειμένου κατάρτισης	5	4	3	2	1
2.2. Επάρκεια χρόνου ανάπτυξης των επιμέρους εκπαιδευτικών εννοιών	5	4	3	2	1
2.3. Διαδοχικότητα ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εννοιών	5	4	3	2	1
2.4. Επάρκεια σημειώσεων ή άλλων εκπαιδευτικών εργαλείων	5	4	3	2	1
2.5. Επάρκεια εκπαιδευτικών μεθόδων - τεχνικών	5	4	3	2	1
2.6. Πρακτική εφαρμογή	5	4	3	2	1
3. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ (Παρακαλούμε να αξιολογήσετε το φορέα διοργάνωσης του εκπαιδευτικού προγράμματος, βάζοντας σε κύκλο το βαθμό που αντιπροσωπεύει περισσότερο τις απόψεις σας (όπου 5= εξαιρετική, 4= πολύ καλή, 3= καλή, 2= μέτρια, 1= απaráδεκτη)					

3.1. Επάρκεια ενημέρωσης για το σκοπό, τους εκπαιδευτικούς στόχους και τη μεθοδολογία υλοποίησης του προγράμματος	5	4	3	2	1
3.2. Συνεργασία και υποστήριξη από το επιστημονικό προσωπικό	5	4	3	2	1
3.3. Επιλογή εισηγητών	5	4	3	2	1
3.4 Συνεργασία και υποστήριξη από το διοικητικό προσωπικό	5	4	3	2	1
3.5. Επιλογή χρόνου διεξαγωγής	5	4	3	2	1
3.6. Διάρκεια (ώρες) του προγράμματος κατάρτισης	5	4	3	2	1
3.7. Τήρηση του αρχικού ωρολογίου προγράμματος	5	4	3	2	1
3.8. Επιλογή χώρου διεξαγωγής	5	4	3	2	1

4. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

4.1 Αξιολογίστε το ενδιαφέρον σας για το αντικείμενο της εκπαιδευτικής εβδομάδας

Βελτίωση ενδιαφέροντος		Στασιμότητα ενδιαφέροντος		Μείωση ενδιαφέροντος	
------------------------	--	---------------------------	--	----------------------	--

4.2. Υπήρξε ομοιογένεια στο επίπεδο των γνώσεων των εκπαιδευομένων για το αντικείμενο της εκπαιδευτικής εβδομάδας;

ΝΑΙ		ΟΧΙ	
-----	--	-----	--

4.3. Από τα θέματα που αναπτύχθηκαν, ποια ήταν τα 2 πιο σημαντικά για εσάς προσωπικά;

-
-

4.4. Από τα θέματα που αναπτύχθηκαν, ποια ήταν τα 2 λιγότερο σημαντικά για εσάς προσωπικά;

-
-

4.5. Από τα θέματα που δεν αναπτύχθηκαν, ποια θα θέλατε να προστεθούν στο σεμινάριο που παρακολουθήσατε;

-

Παραδοτέο 3.1.3 «Διερεύνηση των δεξιοτήτων των εμπλεκόμενων ομάδων καθώς και των αναγκών κατάρτισης τους» (Investigate the training & skills needs of the groups involved)

.....

-

.....

Αναφέρετε προβλήματα που τυχόν να αντιμετωπίσατε κατά τη διάρκεια υλοποίησης της εκπαιδευτικής εβδομάδας:

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4

ΑΥΤΟ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΟΥ:			
		ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:	

Παρακαλούμε να απαντήσετε στα παρακάτω με τη μεγαλύτερη δυνατή ειλικρίνεια (όπου 5= εξαιρετικός, 4= πολύ καλός, 3= ικανοποιητικός, 2= κάτω του μετρίου και 1= απαράδεκτος):

1. ΓΝΩΣΕΙΣ					
1.1. Κατανόηση αντικειμένου	5	4	3	2	1
1.2. Αντιληπτική ικανότητα	5	4	3	2	1
1.3. Ευρύτητα πνεύματος	5	4	3	2	1
1.4. Λεξιλόγιο – Ευφράδεια – Επίπεδο διατύπωσης	5	4	3	2	1
1.5. Πρωτοτυπία σκέψης	5	4	3	2	1
2. ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ					
2.1. Δυνατότητα προσαρμογής	5	4	3	2	1
2.2. Ανάληψης ευθυνών	5	4	3	2	1
2.3. Δημιουργικό – κριτικό πνεύμα	5	4	3	2	1
2.4. Δυνατότητα σύνθεσης	5	4	3	2	1
2.5. Εμφύχωση	5	4	3	2	1
2.6. Οργάνωσης	5	4	3	2	1
2.7. Λήψη αποφάσεων	5	4	3	2	1
2.8. Τρόπος και μέθοδος παρουσιάσεων	5	4	3	2	1
2.9 Δυνατότητα αντιπροσώπευσης	5	4	3	2	1
3. ΣΤΑΣΕΙΣ					
3.1. Δεκτικότητα	5	4	3	2	1
3.2. Αντικειμενικότητα	5	4	3	2	1
3.3. Συμμετοχικό ήτα – ομαδικότητα	5	4	3	2	1
3.4. Παρουσία – εμπνεόμενη συμπάθειες	5	4	3	2	1
3.5. Προσοχή στο συνομιλητή	5	4	3	2	1
3.6. Κοινωνικότητα	5	4	3	2	1
3.7. Αυτοεκτίμηση	5	4	3	2	1
3.8. Πρωτοβουλία	5	4	3	2	1

Παραδοτέο 3.1.3 «Διερεύνηση των δεξιοτήτων των εμπλεκόμενων ομάδων καθώς και των αναγκών κατάρτισης τους» (Investigate the training& skills needs of the groups involved)

3.9. Αποφασιστικότητα	5	4	3	2	1
3.10. Ανεξαρτησία και αυτονομία	5	4	3	2	1
3.11. Ενθουσιασμός και δυναμισμός	5	4	3	2	1
3.12. Επιθυμία επίτευξης επαγγελματικών στόχων	5	4	3	2	1
3.13. Επιθυμία επαγγελματικής ανέλιξης	5	4	3	2	1